

Metodų rinkinys „Pažink Europą“

LIETUVOS RESPUBLIKOS
UŽSIENIO REIKALŲ
MINISTERIJA

Išleista Europos Komisijos atstovybės Lietuvoje lėšomis 2012 m., atnaujinta LR užsienio reikalų ministerijos iniciatyva iš įgyvendinamo projekto „Lietuvos Europos Sąjungos politikos veiksmingumo didinimas“ lėšų 2019 m.

Šiame leidinyje išreikšta nuomonė yra autorių nuomonė ir ji nebūtinai atitinka LR Užsienio reikalų ministerijos ir Europos Komisijos pozicijas.

Apie ką šis metodų rinkinys?

Kalbėtis Europos Sąjungos temomis nėra pati lengviausia užduotis. Kalbėtis įdomiai ir įvairiai yra iššūkis. Imdamiesi užduoties parengti šį metodų rinkinį, priėmėme iššūkį rasti įvairių metodų, kurie sudomintų jaunimą ne tik kalbėtis, bet ir gilintis į tai, kas vyksta Europos Sąjungoje, ką jie gali, būdami Europos Sąjungos piliečiai, kokią Europos Sąjungą jie nori ir gali sukurti.

Tai yra atnaujintas leidimas, kuris parengtas bendradarbiaujant su Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija. Naujajame leidime daugiau dėmesio skyrėme Lietuvos vaidmeniui Europos Sąjungoje ir kaip jaunieji Europos Sąjungos piliečiai iš Lietuvos gali daryti įtaką tam, kokia Europos Sąjunga turėtų būti ir kaip ji galėtų geriau atliepti piliečių poreikius.

Metodai, kurie pateko į rinkinį, yra specialiai pritaikyti arba naujai sukurti, remiantis mūsų patirtimi neformaliajame ugdyme ir darbe su jaunimu. Labai tikimės, kad šis metodų rinkinys bus praktiškas pagalbininkas ir įkvėpėjas.

Vertinsime gautas pastabas ir noriai konsultuosime dėl metodų panaudojimo ar adaptavimo el. pašto adresu info@nectarus.lt.

Laimonas Ragauskas ir Nerijus Kriaučiūnas

[VšĮ „Nectarus“](#)

Kaip pasirinkti tinkamiausią metodą?

Toliau esantis paveikslėlis padės lengviau pasirinkti metodus. Renkantis ir adaptuojant metodus, rekomenduojame atsižvelgti ir įvertinti šiuos aspektus:

- **tikslas.** Ko siekiate konkrečiu metodu;
- **tikslinė grupė.** Koks jūsų dalyvių amžius? Ką jie jau žino apie ES?
- **erdvė ir priemonės.** Kokia yra darbo erdvė? Kaip galima joje susėsti? Kiek galima joje judėti? Kokia įranga yra prieinama toje erdvėje?
- **nuoseklumas.** Kas vyko prieš šį metodą ir kas vyks po jo? Kokią dinamiką norite sukurti?
- **užsiėmimo vedančiojo patirtis.** Kokie yra jūsų įgūdžiai dirbti su vienu ar kitu metodu? Kiek galite dirbti interaktyviai ir dinamiškai su grupe?

Papildomi metodiniai ištekliai

Europos Sąjungos institucijos nuolat investuoja į mokymą apie Europos Sąjungą, todėl internete galima rasti vis daugiau metodų. Kelios svetainės, kuriose galima rasti daug ir įvairių metodų mokymui apie Europos Sąjungą:

- [ES mokymosi kampelis](#);
- [interaktyvūs leidiniai „ES ir AŠ“](#);
- [Europos istorijos namų medžiaga mokytojams](#);
- [apie ES kalbas](#).

Jeigu norite daugiau suprasti apie darbą su grupėmis ir patirtinę metodiką darbe su jaunais žmonėmis, siūlome paskaityti knygą [“Darbo su jaunimo grupėmis vadovas. Neformaliojo ugdymo praktika Lietuvoje”](#). Joje pusė knygos yra teorija dirbantiems su grupėmis, o antroji knygos dalis - įvairūs metodai.

Kokius metodus rasite šiame rinkinyje?

Šiame rinkinyje pateikti metodai yra suskirstyti pagal temas ir sudėtingumą. Toliau pateikta trumpa metodų apžvalga padės greičiau susiorientuoti jų įvairovėje.

Tema / pavadinimas	Įvadui	Pagrindinis metodas	Pabaigai	Puslapis
Kodėl Europos Sąjunga buvo sukurta? Kodėl ji svarbi šiandien?				
„Europos Sąjungos svarba man“	✓			4
„Europos Sąjungos genezė“	✓			7
„Misija (ne)įmanoma“	✓			9
„Europos Sąjungos kiaušinis“		✓		10
„Dar viena priežastis Europos Sąjungai“		✓		13
„Europos žemėlapis kitu kampu“			✓	17
„Eurograffiti“			✓	18
Kaip veikia Europos Sąjunga: sprendimų priėmimo procesas				
„Milijono vertas sprendimas“	✓			19
„Pinigai, pinigai, pinigai!“		✓		21
„Sprendimų siūlai, susivykite!“			✓	24
„Trumpai ir vaizdžiai“			✓	25
Kaip piliečiai gali dalyvauti ES sprendimų priėmimo procese?				
„Eurodalyvavimas“	✓			26
„Ar tu gali?“		✓		28
„Europos piliečių iniciatyvos formulė“		✓		30
„Ranka pasiekiamas Europos Parlamentas“		✓		36
„Mano svajonių Europa, arba mano svajonė Europoje“		✓		38
Galimybės jaunimui Europos Sąjungoje				
„ES pripažįsta: teisės, laisvės ir principai“	✓			40
„Kiek tu jauti, kad gali?“	✓			41
„ES fondai – nauda jaunimui“	✓		✓	42
„Aš žengiu į mobilumą!“		✓		49
„ES mobilumo ekspertai“		✓		48
„Eurotinklas“			✓	49

1. Kodėl Europos Sąjunga buvo sukurta? Kodėl ji svarbi šiandien?

Pavadinimas:	„ES svarba man“
Tipas:	Įvadui į temą
Tikslas:	Įvardyti asmenines priežastis, kuo ES svarbi šiuo metu.
Grupės dydis:	12–30 dalyvių
Erdvė ir priemonės:	<ul style="list-style-type: none">• Pakankama erdvė grupei pasidalijus į mažesnes grupes susėsti ir turėti, kur pasidėti nuotraukas, kurias grupelės nariai turės aptarti.• Po dvi nuotraukas iš „už“ ir „prieš“ stulpelio kiekvienai 4–6 asmenų grupei.
Trukmė:	35 min.
Eiga:	<p>Pirmas žingsnis. Vadovas padalija grupę į mažesnes grupes po 4–6 asmenis. Grupelė gauna po keturias nuotraukas. Jos tikslas – aptarti, kokį svarbų Europos Sąjungos aspektą ta nuotrauka atspindi. Šis aptarimas turėtų padėti grupės nariams lengviau įvardyti savo asmenines įžvalgas kitame žingsnyje. Trukmė: 10 minučių.</p> <p>Antras žingsnis. Grupelės nariai pasikalba tarpusavyje, kodėl, jų manymu, Lietuvai svarbu būti ES nare? Trukmė: 10 minučių.</p> <p>Trečias žingsnis. Grupės atstovas, kurį grupė turi išsirinkti, pristato grupės narių įvardytas priežastis visai grupei. Trukmė: 15 minučių.</p>
Pastabos vadovui:	<p>Čia pateiktos nuotraukos yra tik pavyzdys. Vadovas gali išsirinkti kitas nuotraukas, kurios padėtų grupei atskleisti įvairiausių ES aspektus, teikiamą naudą ir svarbą. Nuotraukos yra skirtos įkvėpimui, todėl nėra būtina, kad dalyviai atspėtų, kas būtent tose nuotraukose yra pavaizduota. Čia daug svarbiau yra dalyvių įžvalgumas ir susimąstymas apie tai, kuo Europos Sąjunga ir Lietuvos narystė ES yra svarbi jiems ir visai visuomenei.</p> <p>Dalyviai gali paprašyti konkrečių pavyzdžių apie tai, ką jų labai daro Europos Sąjunga. Grupelėms patyrinėti galima duoti svetainę, kuri taip ir vadinasi „Ką Europa daro mano labui“ (lietuvių kalba).</p> <p>Užsiėmimo pabaigoje vadovas gali parodyti trumpą 39 sek. trukmės filmuką „Ką aš gaunu iš ES?“.</p>

Metodinés priemonės

Pavadinimas:	„Europos Sąjungos genezė“
Tipas:	Įvadi
Tikslas:	Suprasti esmines ES sukūrimo priežastis ir jų aktualumą šiais laikais.
Grupės dydis:	12–30 dalyvių
Erdvė ir priemonės:	<ul style="list-style-type: none"> • Pakankama erdvė grupei pasidalijus į mažesnes grupes susėsti ir turėti, kur pasidėti nuotraukas, kurias grupelės nariai turės aptarinėti. • Po vieną nuotraukų rinkinį kiekvienai 4–6 asmenų grupei arba jas projektuoti ant ekrano projektoriumi. • Didelis lapas / lenta ir rašikliai ES sukūrimo priežastims įvardyti.
Trukmė:	20–25 min.
Eiga:	<p>Pirmas žingsnis. Grupė padalijama į 4–6 asmenų grupes, Jos gauna po penkias nuotraukas, kuriose užfiksuoti įvairūs įvykiai, įvykę prieš Europos Sąjungos pirmtakės – Europos anglies ir plieno bendrijos – sukūrimą, jo metu ir po jo.</p> <p>Antras žingsnis. Grupelė turi chronologiškai sudėlioti nuotraukas ir kartu aptarti, kas jose pavaizduota. Grupelės užduotis yra nustatyti tuometinių įvykių sąsajas ir įvardyti esmines Bendrijos kūrimosi priežastis. Vėliau kiekviena grupelė viena po kitos įvardija po vieną, jų nuomone, Bendrijos kūrimosi priežastį (nekartojant, jeigu prieš tai kalbėjusių grupelių atstovai įvardijo tokią priežastį), kol nebeliks nebesikartojančių.</p> <p>Po pristatymo užsiėmimo vadovas gali grupės paklausti, kaip jie mano, kiek tos priežastys ar jų dalis ir dabar dar svarbios ir kodėl.</p>
Pastabos vadovui:	<p>Nuotraukų reikia paieškoti, čia pateikiami tik keli pavyzdžiai. Užsiėmimo vadovas gali savo nuožiūra išrinkti ir kitas nuotraukas, kurios gerai atskleistų įvykius, paskatinusius pirmosios Europos bendrijos kūrimąsi pokario metu.</p> <p>Galima rasti daugiau įvairių interaktyvių užduočių apie Europos Sąjungos sukūrimą svetainėje „ES ir AŠ“ ir ES mokymosi kampelyje.</p>
Priemonės:	Penkios nuotraukos, susijusios su ES sukūrimu.

Metodinés priemonės

Pavadinimas:	„Misija (ne)įmanoma“
Tipas:	Apšilimui, įvadui
Tikslas:	Apšildyti grupę, suteikti užsiėmimui žaismingumo, įvesti į temą apie valstybių tarpusavio priklausomybę ir bendradarbiavimą.
Grupės dydis:	10–30 dalyvių
Erdvė ir priemonės:	Laisva erdvė be stalų ir kėdžių, kurioje patogiai gali sutilpti visi dalyviai. Idealiu atveju galėtų būti bent 2 m ² asmeniui. Užduotį galima daryti ir lauke.
Trukmė:	5–10 min.
Eiga:	<p>Dalyvių paprašoma ant mažo lapelio užrašyti dviejų kitų pasirinktų grupės narių vardus. Tada kiekvieno asmens užduotis – kuo greičiau sustoti taip, kad atstumas tarp jo ir kitų pasirinktų žmonių būtų visada toks pat.</p> <p>Prieš pradėdant, svarbu paminėti, kad reikia būti atsargiems, nes užduotis yra gana greita ir judri. Gali būti, kad grupei bus sunku sustoti, o kartais ir visai neįmanoma sustoti pagal duotą sąlygą, nes vienam žmogui pajudėjus, turi pajudėti ir kiti. Kai grupė apie minutę bando sustoti pagal sąlygą, galima jos paklausti, kas padėtų visiems sustoti greičiau ir efektyviau.</p> <p>Tada galima trumpai perklausti, kaip, jų manymu, ši žmonių judėjimo tarpusavio priklausomybė susijusi su kaimyninių (ar vieno regiono) valstybių tarpusavio priklausomybe.</p>
Pastabos vadovui:	<p>Jeigu grupei sunku atrasti tarpasmeninės ir tarpvalstybinės priklausomybės sąsajas, vadovas gali pasiūlyti keletą pavyzdžių, kai vienos valstybės veiksmas turi atoveiksmį jos kaimynėms, pavyzdžiui, kai:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● šalis vienašališkai uždaro sienas ir nebejuda prekės ir žmonės; ● šalis vienašališkai nusprendžia išstoti iš ES; ● šalis įveda muitus ir sukuria kliūtis prekybai; ● šalis nustato savo unikalius standartus prekėms ar paslaugoms; ● šalis nusprendžia nepaisyti tarptautinių normų ar žmogaus teisių ir pan.

Pavadinimas:	„Europos Sąjungos kiaušinis“
Tipas:	Įsigilinimui į temą apie ES daromą įtaką
Tikslas:	Suprasti, kaip ES daro įtaką mūsų kasdieniam gyvenimui ir kokias sritis ji reguliuoja.
Grupės dydis:	12–30 dalyvių
Erdvė ir priemonės:	<p>Pakankama erdvė grupei, padalytai į mažesnes grupėles, susėsti ir aptarti pateikiamus objektus.</p> <p>Po vieną daiktą ar jo nuotrauką: žymėtas kiaušinis, traukinio bilietas, Europos sveikatos draudimo kortelė, garantinio daikto įsigijimo kvitas, žaislas (su CE kodu). Galima paruošti trumpą informacinę medžiagą apie tai, kaip pasirinktas daiktas yra susijęs su mūsų priklausymu Europos Sąjungai.</p>
Trukmė:	15–20 min.
Eiga:	<p>Dalyviams parodomi penki objektai iš žemiau nurodytų (užsiėmimo vedantysis gali sugalvoti ir kitų daiktų). Klausimas grupei:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ką ES padarė dėl šių objektų? • Kaip jie susiję su ES? <p>Užduotį galima atlikti iš karto su visa grupe arba duoti po vieną objektą mažesnėms grupelėms. Po 5 minučių grupė turi pateikti galimą atsakymą.</p> <p>Jeigu grupė neatspėja, vadovas nurodo to daikto ir ES sąsajas. Po to su grupe aptariama, kokias dar sritis dalyviai žino, kuriose ES daro įtaką kasdieniam gyvenimui.</p>
Pastabos vadovui:	<p>ES reguliuoja įvairias gyvenimo sritis. Ruošiantis užsiėmimui su tam tikra grupe, galima įvertinti, iš kur tą grupę yra, jos specifiką ir pagalvoti, kokiems su kasdieniu gyvenimu susijusiems objektams ES turi kokios nors įtakos. Jeigu neįmanoma rasti ar atsinešti daiktų, galima naudoti daiktų nuotraukas. Daugiau sričių ir pavyzdžių galima ieškoti šioje svetainėje.</p> <p>Daugiau informacijos ir pavyzdžių apie vartotojų teises galima rasti ES mokymosi kampelyje.</p>

Metodinės priemonės

Kiaušinis

ES reguliuoja kiaušinių ženklimą (ant pakuotės arba ant kiaušinio), siekiant geriau informuoti vartotoją apie kiaušinio kilmę ir kokybę.

1. Pirmasis skaičius ant kiaušinio reiškia dedeklių vištų laikymo būdą: 1 reiškia, kad dedeklės vištos buvo laikomos laisvos; 2 – dedeklės vištos buvo laikomos ant kraiko; 3 – dedeklės vištos buvo laikomos narvuose.

2. Vidurinioji žymens dalis iš raidžių nurodo šalies, kurioje yra dedeklių vištų laikymo vieta, kodą. Lietuvoje padėti vištų kiaušiniai žymimi LT.

3. Trečioji dalis nurodo dedeklių vištų laikymo vietos veterinarinio patvirtinimo numerį, kuris reiškia, kad tą laikymo vietą kontroliuoja kompetentinga tarnyba.

Traukinio bilietas

© CIT 1996

EURAIL
The Best of Europe

CIV No. EU013337162

EL

EURAIL
05 Feb 2012

FLEXI

ISSUING STAMP

EURAIL SELECT PASS 4 COUNTRIES

Valid in Benelux - France - Germany - Italy

Category Saver 2 Adults

Validity 8 days within 2 months

Class: 1st

MUST BE ACTIVATED BEFORE 05 Aug 2012

Stamp Office Amsterdam CS

22 APR 2012

Name: SEE CONTROL VOUCHER
Country of residence: SEE CONTROL VOUCHER
Passport #: SEE CONTROL VOUCHER

Travel calendar below must be filled in:

Day	1	2	3	4	5	6	7	8
Day:	23	25	27	30				
Month:	04	04	04	04				

This coupon is only valid with Control Voucher, EURAIL cover and passports. See conditions of use.

EUR: 842.00

Keleivių teisės keliaujant tarptautiniu traukinio maršrutu ES viduje reglamentuojamos ES teisės aktais. Pavyzdžiui, jei nusprendžiate vėluojant traukiniui tęsti kelionę, kaip buvote suplanavę, arba į galutinę kelionės vietą sutinkate vykti kitomis transporto priemonėmis, galite turėti teisę į kompensaciją:

- 25 % bilieto kainos, jei traukinys vėluoja 1–2 val.;
- 50 % bilieto kainos, jei traukinys vėluoja daugiau kaip 2 val.

Informaciją apie keleivių teises galima rasti čia:

http://europa.eu/youreurope/citizens/travel/passenger-rights/index_lt.htm

Europos sveikatos draudimo kortelė

Ši kortelė užtikrina, kad vienoje ES šalyje sveikatos draudimu apdraustas asmuo kitoje šalyje lengviau gautų sveikatos priežiūros paslaugas.

Daugiau informacijos galima rasti [čia](#).

ES įsigyto daikto garantinė apsauga

Kokio nors daikto (pavyzdžiui, rūbo ar įrangos) įsigijimo kasos **kvitas**.

Visoje ES galioja dvejų metų įstatyminės garantijos terminas reikalavimams dėl daiktų trūkumų pareikšti. Asmuo turi teisę:

- reikalauti nemokamai suremontuoti ar pakeisti nekokybišką prekę;
- jei tai neįmanoma, reikalauti sumažinti kainą ar grąžinti sumokėtus pinigus.

Ši garantija taikoma, net jeigu prekė buvo piršta kitoje ES šalyje.

Žaislas (su CE ženklu ant etiketės). ES griežtai kontroliuoja žaislų saugą. Ypač atidžiai tikrinama trečiose šalyse pagamintų žaislų kokybė. ES gaminių saugos taisyklėse nustatyta, jog už tai, kad į rinką patektų tik saugūs gaminiai, atsako gamintojai ir platintojai. Reikalavimai konkrečios kategorijos žaislams išdėstyti ES darniuosiuose standartuose. Tokie patys reikalavimai žaislams taikomi visoje ES. Laikoma, kad žaislas yra saugus, jeigu jis atitinka darnųjų standartų reikalavimus.

ES už žaislų saugą atsako gamintojas. Kartu su platintoju jis atsako už tai, kad prekybai būtų pateikti tik saugūs žaislai. Ant žaislo esantis CE ženklas rodo, jog gamintojas ar platintojas garantuoja, kad žaislas atitinka ES sveikatos ir saugumo reikalavimus. CE ženklu turi būti pažymėti visi žaislai. Daugiau informacijos galima rasti [čia](#).

Pavadinimas:	„Dar viena priežastis Europos Sąjungai“
Tipas:	Įsigilinimui į temą apie ES kūrimo ir tolimesnio egzistavimo priežastis
Tikslas:	Jaunuoliams ir suprasti ES sukūrimo priežastis ir dabartinį vaidmenį Europos gyvenime.
Grupės dydis:	12–30 dalyvių
Erdvė ir priemonės:	Tinkama erdvė darbui mažose grupėse, A4 / A3 dydžio popieriaus lapai, rašymo priemonės, kortelės su ES veiklos sritimis.
Trukmė:	45 min.
Eiga:	<p>Pirmas žingsnis. Grupė padalijama į mažesnes 3–4 asmenų grupėles, kurios svarsto galimas ES sukūrimo priežastis. Po 10 minučių kiekviena grupelė ant lapų pristato, jų nuomone, esmines priežastis. Pristatymams ir priežasčių įvardijimui galima skirti apie 10–15 minučių.</p> <p>Antras žingsnis. Grupelės performuojamos, kad dalyviai galėtų keistis tarpusavyje. Grupelės gauna korteles su skirtingais paveikslėliais, simbolizuojančiais įvairias sritis, kurios svarbios Europai ir tuo pačiu Lietuvai. Ant kortelių nėra temų pavadinimų, todėl dalyviai gali interpretuoti, ką reiškia tam tikra kortelė, arba kortelių reikšmės paklausti kitų grupės narių ar vadovo. Iš šių kortelių kiekviena grupelė sudėlioja penkias sritis, kurios, jos nuomone, yra svarbiausios šiuo metu ir dėl kurių ES turi priimti svarbų vaidmenį. Šiai užduočiai skiriama 10 minučių.</p> <p>Vėliau grupelės trumpai pristato esmines sritis ir kodėl, jų nuomone, šios sritys yra svarbiausios. Šiai daliai skiriama iki 15 minučių.</p>
Pastabos vadovui:	<p>Pirmame žingsnyje užsiėmimo vadovas gali paminėti esmines Sąjungos sukūrimo priežastis, kurių neįvardijo grupelės. Po visų pristatymų vadovas gali pateikti savo komentarus ar papildyti, jeigu ne visos priežastys buvo įvardytos.</p> <p>Prereikęs, antrame žingsnyje vadovas gali paprašyti, kad grupelės patikslintų ar geriau paaiškintų, kodėl būtent tos penkios sritys buvo pasirinktos kaip svarbiausios.</p> <p>Jei norite grupei pristatyti daugiau detalių apie ES sukūrimą ir pateikti įdomių faktų apie dabartinę ES, šioje Europa.eu skiltyje pateikiama papildomų skaidrių lietuvių kalba.</p>

Metodinės priemonės

Kortelės su įvairiomis Europai aktualiomis temomis. Jas reikia atspausdinti ir sukarchyti.

Kortelių šaltinis: „Create Europe“, 2010 GoEurope! Autorių leidimas gautas. Kortelių dailininkas – Antje Sellig.

Pavadinimas:	„ES ir aš“
Tipas:	Pagrindinis metodas
Tikslas:	Padėti dalyviams atskleisti sąsajas tarp kasdienio gyvenimo ir ES galimybių.
Grupės dydis:	Neribojamas
Erdvė ir priemonės:	Projektorius, ekranas, garso aparatūra. Erdvė grupei susėsti ir patogiai matyti vaizdo klipus.
Trukmė:	20–40 min. (priklausomai nuo rodomų vaizdo klipų kiekio)
Eiga:	<p>Metodo pagrindinės priemonės yra trumpametražiai filmai, kurie buvo sukurti kampanijai „ES ir aš“ (angl. #EUandME). Kampanijos tikslas – atskleisti istorijas ir galimybes apie Europos Sąjungą jaunimui patraukliais būdais.</p> <p>Pirmas žingsnis. Užsiėmimo vadovas pasirenka vieną iš šioje svetainėje pateiktų vaizdo klipų: https://europa.eu/euandme/frontpage_lt. Vaizdo klipo trukmė nuo 4 iki 10 minučių. Vadovas gali pats pasirinkti keletą klipų arba su grupe balsuoti už temas ir tada peržiūrėti klipus.</p> <p>Antras žingsnis. Po kiekvieno vaizdo klipo grupės prašoma vis su kitais 2–3 grupės nariais aptarti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kokia ES galimybė buvo pristatyta; • kiek patys apie šią galimybę žino; • kas grupėje yra pasinaudoję tokia galimybe. <p>Trečias žingsnis. Po visų vaizdo klipų grupės galima paprašyti įvertinti, kurie iš jų labiausiai patiko ir kodėl, bei paklausti, kokią žinutę išsineša iš šios veiklos.</p>

Pavadinimas:	„Europos žemėlapis kitu kampu“
Tipas:	Pabaigai, ES vaidmens aptarimui
Tikslas:	Aptarti, kas mus Europoje vienija ir skiria ir kuo čia gali prisidėti ES.
Grupės dydis:	10–30 dalyvių
Erdvė ir priemonės:	Erdvei nėra specifinių reikalavimų. Reikalingas tik Europos žemėlapis (geriausia fizinis, o ne politinis).
Trukmė:	15–20 min.
Eiga:	<p>Pirmame žingsnyje vedantysis paprašo dalyvių žvelgiant į Europos žemėlapij trumpai pakalbėti su kaimynais apie tai, kas mus Europoje vienija, o kas skiria.</p> <p>Antrame žingsnyje grupelės dalijasi savo mintimis. Vedantysis paprašo visos grupės pateikti bent tris pavyzdžius, koks, grupės manymu, yra ES vaidmuo siekiant išlaikyti bendrumus, tuo pačiu vertinant skirtumus.</p> <p>Dalyviai gali tiksliai nežinoti atsakymų, todėl svarbu, kad užsiėmimo vadovas padrasintų juos nebijoti spėti ir išreikšti savo nuomonę.</p>
Pastabos vadovui:	Šioje svetainės „ES ir AŠ“ skiltyje galite rasti žemėlapij ir daugiau užduočių, susijusių su ES valstybėmis narėmis.

Pavadinimas“	„Eurograffiti“
Tipas:	Temos užbaigimui, aptarimui
Tikslas:	Suteikti erdvę grupės nariams įvardyti esmines mintis, sužinoti kitų grupės narių supratimą ir pamatyti įvairių atradimų bei supratimo sąsajas.
Grupės dydis:	Neribojamas
Erdvė ir priemonės:	<ul style="list-style-type: none"> • Reikalinga tuščia bent 3 x 3 m erdvė (kuo daugiau asmenų grupėje, tuo reikia daugiau erdvės). • Suklijuoti dideli konferencinio popieriaus ar pakavimo popieriaus lapai į 3 x 3 m kvadratą. • Įvairių spalvų flomasteriai ar kreidelės.
Trukmė:	20 min.
Eiga:	<p>Pirmas žingsnis. Vadovas paprašo grupės narių nuo šio momento nekalbėti žodžiu, o bendrauti tik raštu ant erdvės viduryje padėto lapo. Pirmiausia kiekvienas asmuo apmąsto, jo nuomone, esmines ES sukūrimo priežastis bei svarbiausius dalykus ES šiuo metu ir visą tai užrašo ar nupiešia ant lapo.</p> <p>Antras žingsnis. Palikus savo mintis ant lapo, galima vis dar tylint pažiūrėti, ką kiti dalyviai rašo ar piešia, ir reaguoti. Pavyzdžiui, dalyvis gali nubrėžti sąsajas tarp savo minčių ir kito dalyvio minčių arba parašyti klaustuko ženklą, prašydamas kito dalyvio patikslinti, ką jis pavaizdavo ar parašė.</p> <p>Vadovas čia gali imtis aktyvaus vaidmens ir parodyti pavyzdį, kaip reaguoti tylą per simbolius, kaip apjungti įvairias idėjas ir t. t.</p> <p>Trečias žingsnis. Vadovas paprašo visų grupės narių iš toliau pažvelgti į bendrą visų „kūrinį“ ir išsakyti, ką grupės nariams šis „Eurograffiti“ sako?</p>
Pastabos vadovui:	<p><i>Variacijos.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Metodą galima naudoti ir aptariant Lietuvos vaidmenį ES. Dalyvių paprašoma per vidurį nupiešti Lietuvą. Aplink ją dalyviai gali surašyti, ką, jų nuomone, Lietuva duoda ES, koks Lietuvos vaidmuo ES, ką ES narystė duoda Lietuvai. 2. Šią užduotį galima atlikti ant stalų, sujungus juos užsiėmimo erdvės viduryje. Svarbu, kad dalyviai galėtų laisvai judėti aplink stalą. Ją taip pat galima daryti lauke ant asfalto su kreidelėmis.

2. Kaip veikia Europos Sąjunga? Kaip joje priimami sprendimai?

Pavadinimas:	„Milijono vertas sprendimas“
Tipas:	Įvadui
Tikslas:	Suprasti sprendimų priėmimo esmę.
Grupės dydis:	12–30 dalyvių
Erdvė ir priemonės:	<ul style="list-style-type: none">• Pakankamai erdvės susėsti visiems ir persigrupuoti po du ar tris.• Dideli lapai ir rašikliai užduočiai pateikti ir atsakymams pažymėti.
Trukmė:	25 min.
Eiga:	<p>Pirmas žingsnis. Užsiėmimo vadovas paprašo visų 2–3 minutes pagalvoti, kokiems dalykams išleistų vieną milijoną eurų? Tada kiekvienas trumpai pristato savo idėjas bent dviem šalia sėdintiems (stovintiems) grupės nariams.</p> <p>Antras žingsnis. Visus dalyvius suskirsčius poromis, jų paprašoma 5 minutes pamąstyti, kam jie, kaip Lietuvos vadovai, išleistų valstybės turimą papildomą milijardą eurų? Pora įvardija tris svarbiausias sritis, jas gali užrašyti ant lapo. Vadovas kelių porų paprašo pasakyti savo atsakymus, kad grupė išgirstų atsakymų įvairovę.</p> <p>Trečias žingsnis. Grupės nariai susiskirsto po 3–4 asmenis ir 5 minutes mąsto, kam jie, kaip ES vadovai, išleistų ES turimus papildomus 10 milijardų eurų?</p> <p>Po šių žingsnių užsiėmimo vadovas padaro trumpą aptarimą. Čia pateikiame kelis galimus kryptinius aptarimo klausimus:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Kaip sekėsi priimti sprendimą, kai reikėjo tartis grupėje?2. Kas padėjo (pvz., argumentai, žinios, kiti dalykai) ir kas apsunkino šį procesą?
Pastabos vadovui:	Gali būti, kad grupė domėsis esamu ES biudžetu. Naujausia informacija pateikiama šioje Europos Sąjungos svetainėje . Daugiau informacijos apie dabartinį ir ateities ES biudžetą pateikiama šioje svetainėje .

Papildoma informacija, kurią vadovas gali nuspręsti pateikti. Jis turėtų būti su ja susipažinęs, jeigu grupės nariai teirautųsi išsamesnės informacijos.

Kas sprendžia, kaip leisti pinigus?

Sprendimas, kiek pinigų ir kaip ES išleis, priimamas demokratiškai. Kaset Europos Komisija iki rugsėjo 1 d. pasiūlo kitų metų biudžetą, į kurį įtraukiamos visos politikos sritys ir programos. Tada mūsų išrinkti atstovai Europos Parlamente ir ES Taryba priima galutinį sprendimą dėl kitų metų išlaidų planų. 2019 m. ES biudžetas siekia 165,8 milijardo eurų. Palyginimui visas ES biudžetas yra vos didesnis už Austrijos visą nacionalinį biudžetą 2018 m., kuris buvo 155,7 milijardo eurų.

Europos Sąjungoje lėšos skiriamos tam, kad būtų:

- ugdomi nauji žmonių įgūdžiai, o žmonės skatinamos kurti naujoves ir naujas darbo vietas;
- labiau saugoma aplinka ir remiant kaimo vietovių bei regioninę plėtrą gerinama gyvenimo kokybė;
- vystoma svarbiausia infrastruktūra: statomi keliai, geležinkeliai, tiltai, tiesiamos elektros perdavimo linijos ir dujotiekiai, pasiekiantys tolimiausius ES kampelius;
- remiama kultūrų įvairovė ir švietimo srities mainai;
- teikiama skubi pagalba po potvynių ar žemės drebėjimų.

Dalis lėšų išleidžiama ir už ES ribų. ES, būdama svarbi pasaulinė partnerė, turi tam tikrų įsipareigojimų likusios pasaulio dalies atžvilgiu: skatinti ekonominę ir socialinę vystymąsi, palaikyti taiką ir suteikti pagalbą nuo nelaimių ar konfliktų nukentėjusiems žmonėms.

Pavadinimas:	„Pinigai, pinigai, pinigai!“ (priemonės lagaminėlyje)
Tipas:	Pagrindinis metodas
Tikslas:	Suprasti, kokioms esminėms sritims yra išleidžiamas ES biudžetas ir kokio dydžio jis yra.
Grupės dydis:	12–30 dalyvių
Erdvė ir priemonės:	<ul style="list-style-type: none"> • Pakankamai erdvės visiems laisvai vaikščioti ir vėliau pasidalyti į 2–4 asmenų grupes. • Sukarpytos kortelės, atspausdintos ant storesnio popieriaus.
Trukmė:	I žingsnis: apie 15 min. II žingsnis: apie 20 min. Aptarimas: apie 10 min.
Eiga:	<p>Pirmas žingsnis: ES biudžeto pajamos. Ant lentos ar popieriaus nupiešiamas apytikslis procentinis „pyragas“ be skaičių ir kategorijų (pagal paveikslėlį, esantį po šio metodo aprašu). Tada grupei pristatomos esminės ES pajamų rūšys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • muitai į ES importuojamoms prekėms ir cukraus sektoriaus mokesčiai, • dalis nuo kiekvienos ES valstybės narės surenkamo PVM, • dalis nuo kiekvienos ES valstybės narės bendrojo nacionalinio produkto¹, • kitos smulkios pajamos. <p>Antras žingsnis. Grupė sprendžia, kuri kategorija tinka kuriai procentinio „pyrago“ daliai. Priklausomai nuo metodui skiriamo laiko, atsakymus grupės nariai gali apmąstyti mažose grupelėse po 3–4 asmenis ir pateikti savo variantus. Jeigu norisi šią dalį padaryti greičiau, iš grupės bet kas sako variantus, o grupė priima bendrą sprendimą, kur kokia kategorija tinka. Tada vadovas pasako tikslesnius procentus, remdamasis 2019 m. biudžetu.</p> <p>Antras žingsnis: ES biudžeto išlaidos. Kiekvienam grupės nariui išdalijamos kortelės, kurios gali būti dviejų tipų: a) su esminėmis išlaidų sritimis ir b) su sumomis.</p> <p>A tipo kortelės – išlaidų sritys: tvarus augimas, gamtos išteklių išsaugojimas ir valdymas; pilietiškumas, laisvė, saugumas ir teisingumas, ES kaip pasaulinio masto veikėja.</p> <p>B tipo kortelės – procentai ir sumos pagal numatomą 2019 m. ES biudžetą.</p> <p>Kiekvienas, gavęs kortelę, ieško kito žmogaus, turinčio jo nuomonę atitinkančią kortelę. Ir A, ir B kortelių turėtojai turi sutikti, kad, jų nuomone, šios dvi kortelės sutampa. Kiti tuo metu gali juos įtikinėti jungtis prie kitų kategorijų. Kai daugelis grupėje jau turi sujungę A ir B korteles, vadovas pristato rezultatus ir asmenys persigrupuoja pagal realius faktus.</p>

	<p>Tada toje grupelėje dalyviai apsitaria, kodėl būtent tokios proporcijos yra ES biudžete ir kaip, jų manymu, turėtų jos keistis (o gal išlikti tokios pačios), matant ekonomikos ir valstybių raidos pokyčius.</p> <p>Vadovas paprašo grupelių trumpai pristatyti aptarimo rezultatus. Jis taip pat gali paklausti grupės narių, ką naujo jie sužinojo.</p>
<p>Pastabos vadovui:</p>	<p>Tokių pačių kortelių galima turėti ir po dvi (jei grupėje yra apie 20 žmonių) ar tris (jei grupėje yra apie 30 žmonių).</p> <p>Kiekvienais metais atnaujintą biudžetą bei įvairius paaiškinimus, grafikus ir vaizdo medžiagą galima rasti šioje ES svetainėje. Daugiau informacijos apie dabartinį ir ateities ES biudžetą pateikiama šioje svetainėje.</p> <p>Čia yra interaktyvus infografikas, kuriame galima pamatyti biudžeto išlaidas kiekvienoje ES valstybėje narėje pagal sritis (2017 m. duomenys)</p>

¹ *Bendrasis nacionalinis produktas – visų galutinių prekių ir paslaugų, pagamintų šalies piliečių per tam tikrą laikotarpį (paprastai per metus), rinkos kainų suma. Tai konkrečios šalies piliečių gautos pajamos.*

² *Lietuviškuose vertimuose „Citizenship“ verčiama kaip „pilietybė“, bet autoriai mano, kad turėtų būti „pilietiškumas“*

Metodinės priemonės

1. ES biudžeto pajamų šaltiniai
2. Biudžeto išlaidų kortelės

ES biudžeto išlaidos

Kortelės, kurias reikia sukarpyti.

Pavadinimas:	„Sprendimų siūlai, susivykite!“
Tipas:	Temai užbaigti ir aptarti
Tikslas:	Užtvirtinti supratimą apie ES institucijų tarpusavio sąveiką.
Grupės dydis:	Iki 30 dalyvių
Erdvė ir priemonės:	<ul style="list-style-type: none"> • Pakankamai erdvės dalyviams susėsti ratu • 50 m ilgio siūlas ar plona virvė (pvz., pakavimo virvė)
Trukmė:	15 min.
Eiga:	<p>Vadovas paprašo dalyvių pasidalyti į šešias mažesnes grupes, kurios turi užsirašyti ant lapo, kam jos atstovauja:</p> <p>Europos Vadovų Tarybai, ES Tarybai, Europos Parlamentui, Europos Komisijai, ES piliečiams, ES šalių vyriausybėms.</p> <p>Visos grupės, pasižymėjusios, kam jos atstovauja, susėda ratu. Tada vadovas paklausia:</p> <ol style="list-style-type: none"> Kam Europos Sąjungoje priklauso teisė inicijuoti teisės aktus? Atsakymas. Europos Komisijai, tačiau įtaką inicijavimui daro Europos Vadovų Tarybos priimamos politikos gairės ar prioritetai. Europos piliečiai gali teikti iniciatyvą ir siūlyti Europos Komisijai inicijuoti tam tikrą teisės aktą ar jo pakeitimą. Taigi siūlas perduodamas žmogui, atstovaujančiam Europos Komisijai. Ji metamas Europos Vadovų Tarybai, ES piliečiams ir vėl atgal Europos Komisijai. Kas svarsto ir priima sprendimus? Atsakymas. ES Taryba ir Europos Parlamentas. Taigi siūlas permetamas iš Europos Komisijos rankų į ES Tarybos ir Parlamento rankas. Šiuo momentu vadovas gali perklausti dalyvių, kuo skiriasi ES Taryba ir Europos Parlamentas. Tada ES Tarybos atstovai gali nuspręsti, kam mesti siūlą, norėdami parodyti sąsają (atsakymas: turėtų mesti ES šalių vyriausybėms, nes ES Taryba atstovauja ES valstybėms narėms, o Taryboje sprendimus priima atitinkamos srities ministrai). Europos Parlamento atstovų irgi paprašoma parodyti, su kuo jie labiausiai susiję ir kuo skiriasi nuo ES Tarybos (atsakymas: siūlas turėtų keliauti iki ES piliečių, nes jie tiesiogiai renka Europos Parlamento narius).
Pastabos vadovui:	<p>Daugiau informacijos apie pagrindines ES institucijas ir jų tarpusavio sąveiką galima rasti šioje svetainės „ES ir AŠ“ skiltyje.</p> <p>Daugiau įvairių trumpų vaizdo klipų apie ES institucijas galima rasti šioje svetainėje.</p>

Pavadinimas:	„Trumpai ir vaizdžiai“
Tipas:	Temai užbaigti ir aptarti
Tikslas:	Įtvirtinti žinias apie tai, kaip veikia ES, kaip joje priimami sprendimai ir kokią galią jie turi ES valstybėms narėms.
Grupės dydis:	Neribojama
Erdvė ir priemonės:	<ul style="list-style-type: none"> • Geras interneto ryšys • Kompiuteris • Projektorius • Ekranas • Trys filmukai, kurie atsidaro paspaudus ant filmo pavadinimo dalyje „Eiga“
Trukmė:	20 min.
Eiga:	<p>Pirmas žingsnis. Dalyviams vadovas paaiškina, kad bus parodyti keli filmukai apie sprendimų priėmimą ES. Dalyviai gali žymėti sau įdomius dalykus ar rašyti klausimus ar dalykus, kuriuos norės aptarti po filmukų peržiūros. Dalyviams pasakoma, kad po filmukų peržiūros bus trumpas jų aptarimas.</p> <p>Antras žingsnis. Dalyviams parodomi trys filmukai (vadovas gali rinktis rodyti tik vieną ar du, priklausomai nuo tikslų ar laiko), susiję su ES institucijų veikimu, sprendimų priėmimu ir jų galia ES valstybėms narėms:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Europos Parlamentas – trumpas pristatymas: esminė informacija apie Europos parlamentą. Trukmė 1:22 min.; • Kaip priimami Europos Sąjungos teisės aktai? Apie tai, kaip trys pagrindinės institucijos – Europos Komisija, ES Taryba ir Europos Parlamentas – priima sprendimus. Trukmė 2:45 min.; • „How it works: Press START to legislate“. Apie tai, kaip ES lygmeniu priimti teisės aktai perkeliama į ES valstybių narių nacionalinės teisės aktus. Trukmė 3:01 min. • Kas yra ir ką veikia Europos Parlamento nariai? - apie Europos Parlamentarų funkcijas, 1:45 min. <p>Trečias žingsnis. Filmų aptarimas. Vadovas klausia dalyvių:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ką naujo sužinojote apie sprendimų priėmimą? • Kokios mintys kyla pamačius šiuos filmus? • Kiek procesas buvo panašus į vaidmenų žaidimą, kurį žaidėte (jeigu dalyviai žaidė prieš šį metodą)? Kas buvo kitaip? • Kokius galite įvardyti panašumus ar skirtumus su sprendimų priėmimo procesu Lietuvoje?
Pastabos vadovui:	Šie trumpi filmukai neatskleidžia visų svarbių detalių apie institucijų tarpusavio sąveiką ar jų visas funkcijas. Todėl rekomenduotina šį metodą naudoti, kai vadovas įsitikinęs, kad užsiėmimo dalyviai jau turi pakankamai žinių.

3. Kaip piliečiai gali dalyvauti ES sprendimų priėmimo procese?

Pavadinimas:	„Eurodalyvavimas“
Tipas:	Įvadui į temą apie dalyvavimą ir Europą
Tikslas:	Pristatyti dalyvavimo temą ir susieti dalyvavimą su Europa.
Grupės dydis:	12–30 dalyvių
Erdvė ir priemonės:	<ul style="list-style-type: none">● Raudoni ir žali lapeliai (tiek, kiek dalyvių)● 2–3 dideli popieriaus lapai (A1 – konferencinis popierius) arba 10 vnt. A3 dydžio lapų● Rašikliai
Trukmė:	20 min.
Eiga:	<p>Grupei ant lapo rodomi įvairių renginių ar įvykių pavadinimai. Grupės nariai į parodytą užrašą reaguoja pakeldami žalią arba raudoną kortelę. Žalia kortelė reiškia „taip“, raudona – „ne“. „Taip“ reiškia, kad žmogus vienaip ar kitaip jautėsi dalyvavęs tame renginyje (įvykyje) ar prisidėjęs prie jo rengimo, stebėjimo, balsavimo ir pan. Čia svarbu, kad dalyviai patys nuspręstų, ką reiškia „dalyvauti“ arba „prisidėti“. Grupės nariams parodytus korteles, vadovas perklausia, kodėl žmogus parodė „taip“, kad ir kiti grupės nariai pamatytų dalyvavimo kaip termino suvokimo įvairovę. Kiti grupės nariai, matydami vis daugiau galimų dalyvavimo interpretacijų, gali persigalvoti ir pakeisti kortelę.</p> <p>Rodomi žodžiai:</p> <ul style="list-style-type: none">● Eurovizija;● Europos diena;● Europos čempionatas (bet kokios sporto rūšies);● rinkimai į Europos Parlamentą;● europinis projektas. <p>Po kelių vadovo pasiūlytų renginių ar įvykių, dalyviai gali siūlyti savo variantus. Bet kuris grupės narys gali pasakyti renginį ar įvykį, kuris jiems siejasi su ES, ir tada ta pačia tvarka visi dalyviai turi parodyti žalią arba raudoną kortelę.</p> <p>Užduoties pabaigoje vadovas dar kartą su grupe peržvelgia dalyvių pateiktus atsakymus ir kartu aptaria, kad dalyvavimas gali reikšti labai skirtingą įsitraukimą. Dalyvavimo formos pagal įsitraukimo lygį gali būti gana skirtingos:</p> <ul style="list-style-type: none">● tiesiog buvimas (pvz., renginyje),

- nuomonės išsakymas tam tikru klausimu, susijusiu su tuo įvykiu,
- dalyvavimas konsultacijose tam tikru klausimu,
- pasirašymas ar kitoks sutikimo davimas kitiems organizuoti,
- buvimas tam tikro įvykio dalyviu: atlikėju, sportininku, kandidatu,
- buvimas organizatoriumi,
- buvimas iniciatoriumi ir sprendimų priėmėju.

**Pastabos
vadovui:**

Ši užduotis nesuteikia konkrečių žinių apie Europos Sąjungą, tačiau yra skirta įvadui į temą. Po šio metodo galima pereiti prie kitų šiame skyriuje išvardytų metodų, tokių kaip „Ar tu gali?“ ar „Europos piliečių iniciatyvos formulė“.

Pavadinimas:	„Ar tu gali?“
Tipas:	Įsigilinti į temą
Tikslas:	Suprasti, kada ir kaip jaunimas gali daryti įtaką sprendimų priėmimui ES institucijose.
Erdvė ir priemonės:	20 žmonių grupei reikalinga ne mažesnė nei 40 m ² tuščia erdvė
Trukmė:	45 min.
Eiga:	<p>Pirmas žingsnis. Ant žemės vadovas lipnia juosta ar virve suformuoja pasagą⁴, prie kurios turėtų tilpti visi grupės nariai. Viename pasagos gale ant lapo užrašyta „aš negaliu“, o kitame – „aš galiu“. Visų paprašoma sustoti išilgai padėtos virvės ar linijos.</p> <p>Antras žingsnis. Iš sąrašo „dalyvavimo galimybės“ sakomi įvairūs veiksmai, kuriuos piliečiai gali atlikti. Jeigu žmogus mano, kad formaliai gali atlikti tą veiksmą, pereina prie pasagos galo, kuriame parašyta „aš galiu“, o jeigu mano, kad negali to veiksmo atlikti (dėl amžiaus, tautybės ir pan.), pereina prie pasagos galo „aš negaliu“. Jeigu žmogus mano, kad gali tik iš dalies, tačiau egzistuoja tam tikri apribojimai, gali atsistoti ne prie pat pasagos galo, o kitoje vietoje, arčiau vieno ar kito galo.</p> <p>Po kiekvieno teiginio vadovas gali trumpai paklausti, kodėl dalyviai stovi ten, kur stovi. Jie turi įvardyti, jų nuomone, esančias priežastis, kodėl jie negali ar kodėl gali pasinaudoti tam tikra dalyvavimo galimybe.</p> <p>Trečias žingsnis. Po visų 10 teiginių vadovas su grupe trumpai aptaria ir apžvelgia teisingus atsakymus. <i>Klausimai aptarimui:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kurių galimybių iki šiol nebuvote girdėję? • Kas labiausiai nustebino, išgirdus amžiaus ribas ar galimybes daryti įtaką sprendimams? • Kuri galimybė daryti įtaką sprendimams, jūsų nuomone, būtų efektyviausia?
Pastabos vadovui:	<p>Erdvė. Jeigu nėra laisvos erdvės tokiai užduočiai arba patalpoje yra nepajudinamų stalų, grupės nariai gali žymėti teiginio numerį ir prie jo dėti pliusą arba minusą. Tada užduoties pabaigoje dalyvių paklausama, kiek jie turi pliusų ir kiek minusų. Kita alternatyva – po kiekvieno teiginio paprašyti dalyvių pakelti ranką, jeigu mano, kad jie gali pasinaudoti šia pristatyta galimybe. Jeigu planuojama šia tema dirbti toliau, dalyvių grupėms galima duoti nuorodų apie įvairias dalyvavimo galimybes. Kitą kartą pagal jie gali padaryti trumpus pristatymus apie tai, ką sužinojo iš tų svetainių apie jaunimo dalyvavimo galimybes.</p> <p>Metodo variacijos. Vadovas, atsižvelgdamas į laiko apribojimus ar grupės energijos bei įsitraukimo lygį, gali nuspręsti sumažinti teiginių skaičių.</p>

⁴ Pasagos metodas adaptuotas iš www.reviewing.co.uk, R. Greenaway

Metodinės priemonės

Prie kiekvieno teiginio yra pateikta nuoroda į svetainę, kurioje galima rasti daugiau informacijos. Vadovui ši informacija gali būti naudinga, jeigu dalyviai turėtų papildomų klausimų apie konkrečią dalyvavimo galimybę.

Teiginiai

Nr.	Dalyvavimo galimybės	Amžius
1	Dalyvauti viešose konsultacijose įvairiose ES srityse. Konsultacijų svetainė .	Neribojamas
2	Išreikšti susirūpinimą ar pasiūlyti idėjas Europos Parlamento nariui, išrinktam Lietuvoje. Jų sąrašas internete .	Neribojamas
3	Pasisakyti ES institucijų „Facebook“, „Twitter“ ar kituose socialiniuose tinkluose.	Neribojamas
4	Dalyvauti konkursuose, kuriuose galima pareikšti savo nuomonę teikiant įvairius konkursinius darbus (pvz., filmus, nuotraukas, rašinius ir t. t.). Pavyzdys: konkursas „#EUandME“ . Daugiau informacijos jaunimui pateikiama Europos jaunimo portale .	Priklauso nuo konkurso, dažnai atviri nuo 14 m.
5	Dalyvauti ES jaunimo dialoge Europos jaunimo politikos klausimais (struktūrinį dialogą Lietuvoje koordinuoja Lietuvos jaunimo organizacijų taryba, o jaunimo amžius Lietuvoje yra 14–29 m.). Daugiau informacijos čia .	Nuo 14 m.
6	Dalyvauti demonstracijoje ar kitoje su ES susijusioje pilietinėje akcijoje.	Neribojamas
7	Balsuoti Europos Parlamento rinkimuose.	Nuo 18 m.
8	Kandidatuoti ir būti išrinktam į Europos Parlamentą.	Nuo 21 m.
9	Pateikti peticiją Europos Parlamentui. Daugiau informacijos internetu . Peticijų sritys yra susijusios su: <ul style="list-style-type: none"> • sutartyse nurodytomis jūsus, kaip Europos piliečio, teisėmis, • aplinkos apsauga, • vartotojų apsauga, • laisvu asmenų, prekių bei paslaugų judėjimu ir vidaus rinka, • profesinės kvalifikacijos pripažinimu, • kita. 	Nuo 18 m.
10	Inicijuoti ir vykdyti projektą, kuriuo būtų siekiama atkreipti visuomenės ar institucijų dėmesį į svarbią problemą, jaunimui svarbius poreikius ir pan. Daugiau informacijos: www.jtba.lt ir www.smpf.lt .	Nuo 13 m.

Pavadinimas:	„Europos piliečių iniciatyvos formulė“																				
Tipas:	Aktyvus analitinis metodas																				
Tikslas:	Suprasti, kaip ES piliečiai gali tiesiogiai daryti įtaką naujų teisės aktų inicijavimui. Įsigilinti į formalius reikalavimus Europos piliečių iniciatyvai.																				
Grupės dydis:	12–30 dalyvių																				
Erdvė ir priemonės:	Pakankama erdvė dalyviams susėsti po 3–4 asmenis Kiekvienai grupei atspausdinta instrukcija Rašikliai kiekvienai grupei																				
Trukmė:	45 min.																				
Eiga:	<p>Pirmas žingsnis. Grupei yra paaiškinama Europos piliečių iniciatyvos prasmė ir pristatoma formulė, pagal kurią reikia apskaičiuoti, ar iniciatyvos organizatoriai surinko pakankamai piliečių pritarimo pareiškimų. Taip pat kiekvienu atveju yra pateikiama iniciatyvos tema, ir grupelė turi nuspręsti, ar ši tema priskirta ES sprendimo kompetencijai.</p> <p>Vadovas, priklausomai nuo norimo skirti laiko, gali spręsti, kiek grupelėms duoti kortelių. Čia pateiktos keturios kortelės ir viena papildoma penkta kortelė, jeigu užduočiai norima duoti daugiau laiko arba jeigu vadovas mato, kad metodo dalyviams norisi pratęsti šį metodą.</p> <p>Antras žingsnis. Grupelėms pateikiama instrukcija, kuri yra pridedama prie šio metodo, ir duodama apie 20 minučių suskaičiuoti ir pateikti atsakymą, kuri Europos piliečių iniciatyva atitiktų parašų skaičiaus ir temų reikalavimus.</p> <p>Trečias žingsnis. Kol grupelės svarsto, vadovas gali pasiruošti atsakymų lentelę:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Grupelės Nr.</th> <th>Kortelė Nr. 1</th> <th>Kortelė Nr. 2</th> <th>Kortelė Nr. 3</th> <th>Kortelė Nr. 4</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>2</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>3</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>Grupelėms pateikus atsakymus, galima pasitikslinti, kodėl tokie dalyvių atsakymai. Jeigu daugiau neaiškumų nekyla, galima pereiti prie kito žingsnio.</p> <p>Ketvirtas žingsnis. Dalyvių paklausama, kokiomis temomis jie norėtų (jeigu norėtų) inicijuoti Europos piliečių iniciatyvą. Dalyviai gali likti tose pačiose grupelėse ir 5–10 minučių apsitare pateikti savo temas.</p>	Grupelės Nr.	Kortelė Nr. 1	Kortelė Nr. 2	Kortelė Nr. 3	Kortelė Nr. 4	1					2					3				
Grupelės Nr.	Kortelė Nr. 1	Kortelė Nr. 2	Kortelė Nr. 3	Kortelė Nr. 4																	
1																					
2																					
3																					
Pastabos vadovui:	<p>Šioje svetainėje lietuvių kalba pateikiama esminė informacija apie Europos piliečių iniciatyvą.</p> <p>Čia galima pamatyti užregistruotas iniciatyvas.</p> <p>Čia galima rasti visas iniciatyvas, kurioms buvo surinkta pakankamai parašų.</p>																				

**Pastabos
vadovui:**

[Čia galima rasti filmuką](#), kuriame paprastai paaiškinama Europos piliečių iniciatyva ir pateikiama daugiau nuorodų bei patikslinimų.

Atsakymai vadovui:

1. NE, nes:
 - a. 1. Siūloma tema pažeidžia vieną esminių ES sutarties nuostatų – laivas prekių ir paslaugų judėjimas ES.
 - b. 2. Parašų kiekis su Šveicarijoje surinktais būtų pakankamas, bet Šveicarija nėra ES narė.
2. TAIP, nes tema yra tinkama, o pritariančiųjų skaičius pakankamas, net ir atmetus Norvegiją, kuri nėra ES narė. Dviejose valstybėse parašų skaičius nepasiekė reikiamo minimumo, tačiau minimumą surinko devynios valstybės, o minimumo nesurinkusių valstybių parašai taip pat įskaičiuojami į reikiamą milijoną.
3. NE. Nors bendras parašų skaičius viršija milijoną, Bulgarijoje nesurinktas minimumas. Lieka tik šešios šalys, kuriose surinktas minimalus parašų skaičius.
4. TAIP, nes tema susijusi su laisvu asmenų judėjimu. Pritariančiųjų skaičius toks: Prancūzijoje – 128 100, Italijoje – 322 910, Bulgarijoje – 161 455, Rumunijoje – 32 291. Islandija nėra ES narė, todėl joje surinkti parašai neskaičiuojami. Bendras parašų skaičius – 1 063 381.
5. NE, nes:
 - a. ES nesprenžia ir nereguliuoja ES valstybių narių vidinės mokesčių politikos;
 - b. bendras visų šalių minimalus parašų kiekis yra 565 500. Prie šio skaičiaus pridėjus 50 % (282 750), gauname 848 250, o turėtų būti bent vienas milijonas.

Metodinės priemonės

Daugiau informacijos vadovui, kuri gali būti pristatyta dalyviams užsiėmimo pabaigoje ar pradžioje.

Nuo 2012 m. balandžio 1 d. Europos piliečių iniciatyvos pagalba europiečiai gali tiesiogiai tarti svarų žodį sprendžiant ES reikalus.

Lisabonos sutartyje įtvirtinta piliečių iniciatyvos teisė teisėkūros srityje yra naujas ES demokratinės sistemos elementas, suteikiantis galimybę milijonui piliečių reikalauti Europos Komisijos teikti teisės akto projektą.

Pirmoji iniciatyva užregistruota 2012 m. gegužės 1 d. 2019 rugsėjo 20 dienos duomenimis, dvidešimt iniciatyvų yra atviros ir renka piliečių paramą. Keturios iniciatyvos buvo sėkmingos ir surinko reikiamą parašų kiekį:

- Dėl vandens visuotinės nuosavybės
- Dėl embriono gyvybės išsaugojimo
- Dėl palaipsnio bandymų su gyvūnais uždraudimo
- Dėl glifosato uždraudimo ir pesticidų pertvarkymo procedūrų.

Europos piliečių iniciatyva – tai raginimas, kad Europos Komisija siūlytų teisės aktus jos kompetencijai priklausančiais klausimais. Per dvylika mėnesių nuo piliečių iniciatyvos įregistravimo jai turi pritarti mažiausiai vienas milijonas ES piliečių iš bent 7 iš 28 valstybių narių.

Siūlyti teisės aktus pagal piliečių iniciatyvas Komisija nėra įpareigota. Tačiau nusprendusi nesiūlyti, privalo savo sprendimą pagrįsti.

Jei Komisija nuspręstų teisės akto pasiūlymą pateikti, prasidėtų įprasta teisėkūros procedūra: jis būtų teikiamas teisės aktų leidėjui – Europos Parlamentui ir Tarybai – ir, jei būtų patvirtintas, taptų teisės aktu.

Instrukcija grupelėms

Europos piliečių iniciatyva – tai raginimas, kad Europos Komisija siūlytų teisės aktus jos kompetencijai priklausančiais klausimais. Piliečių iniciatyvai turi pritarti mažiausiai vienas milijonas ES piliečių iš bent 7 iš 28 valstybių narių. Kiekvienoje iš tų septynių valstybių narių iniciatyvą pasirašyti turi tam tikras minimalus žmonių skaičius. Šalyse, kuriose nebuvo surinktas minimalus parašų skaičius, surinkti

pritarimo parašai įskaičiuojami į bendrą reikiamą vieną milijoną pritariančiųjų.

Piliečių iniciatyva gali būti bet kurios srities, kurioje Komisija turi įgaliojimus siūlyti teisės aktus, pavyzdžiui, aplinkos, žemės ūkio, transporto ar visuomenės sveikatos. Visas sritis galima rasti [čia](#).

Minimalus pasirašiusių žmonių iš kiekvienos šalies skaičius:

Austrija 13 500

Belgija 15 750

Bulgarija 12 750

Kipras 4 500

Čekija 15 750

Danija 9 750

Estija 4 500

Suomija 9 750

Prancūzija 55 500

Vokietija 72 000

Graikija 15 750

Vengrija 15 750

Airija 8 250

Italija 54 750

Latvija 6 000

Lietuva 8 250

Liuksemburgas 4 500

Malta 4 500

Nyderlandai 19 500

Lenkija 38 250

Portugalija 15 750

Rumunija 24 000

Slovakija 9 750

Slovėnija 6 000

Ispanija 40 500

Švedija 15 000

**Jungtinė Karalystė
54 750**

Kroatija 8 250

Jūs dirbate Europos Komisijoje ir tikrinote pateiktų Europos piliečių iniciatyvų atitikimą kriterijams. Jūsų užduotis – peržiūrėti duomenis ir nuspręsti, kurios iniciatyvos atitinka formalius reikalavimus Europos piliečių iniciatyvai.

Sėkmės!

Europos Komisijai pateiktos Europos piliečių iniciatyvos

Nr. 1

Tema	Dėl muitų mokesčių įvedimo importuotai produkcijai iš kitų ES šalių: kiaušiniams ir kiaulienai
Valstybės ir jose surinktas parašų kiekis	Prancūzija – 287 200 Šveicarija – 86 320 Danija – 9 890 Italija – 195 876 Lenkija – 128 380 Vengrija – 156 743 Airija – 50 367 Nyderlandai – 89 923 Ispanija – 34 578

Nr. 2

Tema	Numatyti priemonės, kuriomis 2025 m. ES vartos bent 30 % atsinaujinančiosios energijos
Valstybės ir jose surinktas parašų kiekis	Lietuva – 11 354 Vokietija – 69 780 Čekija – 15 780 Italija – 195 876 Lenkija – 137 380 Norvegija – 89 923 Austrija – 26 367 Portugalija – 87 345 Rumunija – 197 743 Belgija – 109 367 Suomija – 43 220 Ispanija – 134 758

Nr. 3

Tema	Užtikrinti, kad visoje ES kiekvienas namų ūkis turėtų prieigą prie plačiajuosčio interneto ryšio
Valstybės ir jose surinktas parašų kiekis	Estija – 87 654 Bulgarija – 12 650 Jungtinė Karalystė – 345 789 Malta – 72 360 Prancūzija – 239 051 Ispanija – 127 303 Slovakija – 127 843

Nr. 4

Tema	Užtikrinti, kad iki 2018 m. visose ES šalyse būtų pripažįstami kitoje ES šalyje išduoti aukštojo mokslo diplomai
Valstybės ir jose surinktas parašų kiekis	Graikija – 85 400 Ispanija – 184 520 Portugalija – 99 750 Islandija – 48 955 Prancūzijoje surinkta 50 % daugiau parašų nei Graikijoje. Italijoje surinkta 75 % daugiau parašų nei Ispanijoje. Bulgarijoje surinkta pusė Italijoje surinkto parašų kiekio. Rumunijoje surinkta 80 % mažiau parašų nei Bulgarijoje.

Papildoma kortelė Nr. 5

Tema	Suvienodinti fizinių asmenų pajamų mokesčio dydį visose ES šalyse
Valstybės ir jose surinktas parašų kiekis	Parašai buvo renkami visose ES valstybėse narėse. Kiekvienoje iš jų buvo surinkta lygiai 50 % daugiau nei nustatytas minimumas.

Pavadinimas:	„Ranka pasiekiamas Europos Parlamentas“
Tipas:	Įsigilinti į vieną iš dalyvavimo būdų
Tikslas:	Suprasti, kaip galima daryti įtaką sprendimų priėmimui per Europos Parlamento narius.
Grupės dydis:	10–30 dalyvių
Erdvė ir priemonės:	<ul style="list-style-type: none"> • Lietuvoje išrinktų Europos Parlamento narių sąrašas – ekrane arba po vieną kiekvienam grupės nariui • Rašikliai
Trukmė:	20–25 min.
Eiga:	<p>Grūpei pristatomas dar vienas būdas, kaip ES, įskaitant Lietuvos, piliečiai gali daryti įtaką ES priimamiems sprendimams – atstovauti savo interesams per Lietuvoje išrinktus Europos Parlamento narius. Šiuo metu Lietuva Europos Parlamente turi 12 vietų. Yra sakoma, kad pasaulyje bet koks žmogus gali būti pasiektas, pasinaudojant daugiausia septynių žmonių pažintimis (t. y. tą žmogus žino žmogus, kuris yra pažįstamas su kitu žmogumi, kuris gerai žino... ir t. t.).</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dalyviams ekrane arba ant lapų pateikiamas visas sąrašas (pridedamas prie šio metodo aprašymo). Kiekvienas dalyvis pagalvoja apie savo giminaičius, pažįstamus bei socialinio tinklo draugus ir sudėlioja galimą žmonių grandinę, kuria pasinaudojus būtų galima susitikti su vienu iš dvylikos sąrašė pateiktų Europos Parlamento narių. Jeigu nori, grupės nariai gali pasitarti su kitais (pvz., šalia sėdinčiais). 2. Po 5–7 minučių taip, kaip sėdi, grupės nariai pasidalija po tris asmenis ir aptaria, kas kokius ryšius įvardijo ir kaip galėtų susisiekti su Europos Parlamento nariais. 3. Po 5 minučių užsiėmimo vadovas paprašo 3–5 grupės narių pristatyti galimą draugų ar giminaičių tinklą, kuris atvestų iki pažinties su Europos Parlamento nariu. Vadovo užduotis čia yra padrąsinti grupės narius papasakoti galimus variantus, net jeigu grupės nariai nesijaučia užtikrintai. 4. Tada grupės vadovas paprašo kartu pagalvoti ir išvardyti kitus būdus, kaip būtų galima susisiekti su Europos Parlamento nariais. Jeigu grupei sunku įvardyti, vadovas gali paminėti šiuos būdus: <ol style="list-style-type: none"> a. kiekvienas Europos Parlamento narys Europos Parlamento svetainėje skelbia kontaktinę informaciją: elektroninio pašto adresą, pašto adresą, telefono numerį, b. kiekvienas Europos Parlamento narys turi savo svetainę arba dalyvauja socialiniuose tinkluose „Facebook“ ar „Twitter“, kur galima sekti jo veiklą, palikti jam žinutę, reaguoti į jo pasisakymus,

c. visa informacija apie Europos Parlamento narius yra pateikta Europos Parlamento svetainėje <http://www.europarl.europa.eu/meps/lt/search.html>.

Jeigu norima su šiuo metodu dirbti ilgiau, galimas papildomas žingsnis: vadovas dalyvių paprašo grupelėse pasitarti, kokiais klausimais ir su kuriais Europos Parlamento nariu norėtų pasikalbėti. Grupelėms pristatius temas, visa grupė kartu gali aptarti, ar tos temos gali būti priskirtos ES lygmeniu priimamų sprendimų sritims. Jei ne, su kuo tada jaunimas turėtų pasikalbėti? (galbūt su vietos valdžios atstovais ar tam miestui ar rajonui atstovaujančiu Seimo nariu, o galbūt reikia šią temą svarstyti regioninėje jaunimo reikalų taryboje ir pan.).

Žiūrėti Lietuvoje išrinktų Europos Parlamento narių [sarašą](#).

Jeigu norite padaryti įvadą apie ES pagrindines institucijas ir tai, ką veikia Europos Parlamento nariai, galite grupei parodyti gana žinomo „Youtube“ kanalo deMiko [filmuką apie Europos Sąjungą](#).

Pavadinimas:	„Mano svajonių Europa arba mano svajonė Europoje“
Tipas:	Kūrybiškas, aktyvų mąstymą, bendravimą ir sprendimų paiešką skatinantis metodas
Tikslas:	Suprasti, kaip jaunuolis, būdamas ES pilietis, gali siekti pokyčių, kurių norisi Lietuvoje bei Europoje.
Grupės dydis:	10–30 dalyvių
Erdvė ir priemonės:	Seni žurnalai, laikraščiai, atvirukai, klijai, žirklys, piešimo ir rašymo priemonės, A3 formato lapai. Kiekis – tiek, kad užtektų visiems grupės nariams.
Trukmė:	45 min.
Eiga:	<p>Priklausomai nuo priemonių, vadovas gali rinktis, kaip dalyviai galėtų vizualizuoti savo svajonę Europoje arba svajonių Europą. Dalyviai gali rinktis, apie ką norėtų daugiau pagalvoti. „Mano svajonė Europoje“ – čia galima svajoti, fantazuoti apie tam tikrą asmeninę ar žmonių grupės svajonę, kurią norisi įgyvendinti Europoje (t. y. didesniu mastu nei tik savo kaime, mieste ar šalyje).</p> <p>„Mano svajonių Europa“ – čia galima svajoti, fantazuoti apie tai, kokią Europą idealiu atveju norisi matyti ateityje. Kiek tolima ta ateitis, kiekvienas žmogus gali pats spręsti – tai gali būti treji metai, gali būti ir dvidešimt ar penkiasdešimt.</p> <p>Metodo etapai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vadovas paprašo grupės narių pasvajoti apie ateitį, kuri gali būti už kelerių ar keliasdešimties metų, ir pagalvoti, kokią svajonę jie norėtų įgyvendinti arba kokią Europą jie norėtų matyti. Ta svajonė gali būti susijusi su bet koku gyvenimo aspektu: mokslu, darbu, kelionėmis, gamta, poilsiu, technologijomis, kultūra ir t. t. Trukmė – apie 10 minučių; 2. tada naudojantis įvairiomis priemonėmis pavaizduoti tą svajonę kaip koliažą ar piešinį. Vadovas gali padraškinti dalyvius pavaizduoti taip, kaip išeina, kad svarbu ne meninis kūrinio lygis, o svajonės ir mintys, susijusios su to žmogaus ir Europos ateitimi. Trukmė – apie 25 minučių; 3. kiekvienas grupės narys susiranda kitą žmogų iš grupės ir jam pristato savo svajonę ir savo kūrinį. Trukmė – 5–7 minučių; 4. vadovas paprašo grupės narių (nebūtinai visų, jei grupė didesnė) pasakyti savo svajonės esminius dalykus. Trukmė – 15–25 minučių (priklauso nuo to, kiek dalyvių norės pasisakyti); 5. kitas etapas yra pagalvoti ir ant kitos to koliažo (piešinio) pusės kartu su kitu žmogumi pasitarus, kokie galėtų būti pirmieji žingsniai link tos svajonės kūrimo: su kuo reikėtų pakalbėti, ką reikėtų suorganizuoti, kuo reikia pasidomėti, kad prie tos svajonės žmogus priartėtų bent per vieną žingsnį.

Čia vadovas gali ant lentos užrašyti keletą galimų variantų, kurie yra ne baigtinis sąrašas, o užvestų grupės narius ant kelio:

- aprašyti savo svajonių Europą ar svajonę Europoje ir išsiųsti keliems bendraminčiams, kuriems rūpi panašūs dalykai;
- sudalyvauti konkurse, kuriame ES piliečiai kviečiami pasidalyti savo vizija;
- sekti, ar ES nepradėjo konsultacijų su ES piliečiais su jūsų svajone susijusia tema;
- parašyti Europos Parlamento nariui;
- išsirinkti vieną svajonės dalelę, kuri atrodo lengviau ir greičiau įgyvendinama, ir nuo jos pradėti.

6. Kiekvieno žmogaus paprašoma įvardyti bent vieną žingsnį, kurį norėtų padaryti siekdamas savo svajonės. Vadovas tuos žingsnius gali užrašyti ant lentos ar didelio popieriaus lapo.

**Pastabos
vadovui:**

Šis metodas tiktų tada, kai grupė jau daugiau žino apie galimus dalyvavimo būdus. Tada jie turėtų daugiau variantų žingsniams link savo svajonių Europos.

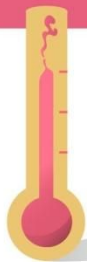

4. Galimybės jaunimui Europos Sąjungoje

Pavadinimas:	„ES pripažįsta: teisės, laisvės ir principai“
Tipas:	Įvadu
Tikslas:	Supažindinti dalyvius su ES pripažįstamomis teisėmis, laisvėmis ir principais.
Grupės dydis:	10–30 dalyvių
Erdvė ir priemonės:	Reikalinga erdvė, kurioje tilptų ir galėtų laisvai judėti iki 30 žmonių. Esant ribotai erdvei, galima prašyti dalyvių atsistoti, jei sutinka su teiginiu.
Trukmė:	10–15 min.
Eiga:	<p>Pirmame žingsnyje vedantysis paaiškina grupei, kaip viskas vyks: bus garsiai skaitomas teiginys ir žmogus, kuris su šiuo teiginiu sutinka, žengia žingsnį į priekį (arba atsistoja).</p> <p>Antrame žingsnyje yra garsiai skaitomi teiginiai, iliustruojantys ES pripažįstamas teises, laisves ir principus, pavyzdžiui:</p> <ul style="list-style-type: none">• būdamas ES pilietis aš laisvai galiu reikšti savo įsitikinimus;• aš galiu dalyvauti sprendžiant savo mokymosi reikalus;• aš galiu ieškoti darbo bet kurioje ES šalyje;• aš saugau intelektinę nuosavybę;• gyvendamas ES aš nepatiriu jokios diskriminacijos;• aš gerbiu kultūrų įvairovę;• aš turiu teisę laisvai judėti ir apsigyventi kitose ES šalyse. <p>Trečiame žingsnyje dalyviai kviečiami trumpai pasidalyti konkrečiais pavyzdžiais iš gyvenimo apie ES pripažįstamas ir žmonių praktikuojamas teises, laisves ir principus (pavyzdžiai iš dalyvių, jų šeimų ir artimųjų gyvenimo, žiniasklaidos). Esminiai klausimai: o kaip yra iš tikrųjų; kiek teisės, laisvės ir principai realizuojami praktiškai Lietuvoje; kurios iš teisių, laisvių ir principų labiausiai / mažiausiai realizuotos Lietuvoje ir kodėl; koks mūsų vaidmuo, kad ES teisės ir laisvės būtų gerbiamos ir realizuojamos Lietuvoje ir ES.</p>
Pastabos vadovui:	Teiginius galima parinkti, atsižvelgiant į norimą turinį. Nuoroda į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija .

Pavadinimas:	„Kiek tu jauti, kad gali?“
Tipas:	Įvadui
Tikslas:	Supažindinti dalyvius su ES pripažįstamomis teisėmis, laisvėmis bei principais ir pasitikslinti, kiek jų teisės, laisvės ir principai yra realiai įgyvendinami.
Grupės dydis:	10–30 dalyvių
Erdvė ir priemonės:	Erdvei nėra specifinių reikalavimų, tik svarbu, kad užsiėmimų dalyviai vieni kitus gerai matytų. Kortelės su „TAIP“, „NE“ ir „PRIKLAUSO“ kiekvienam dalyviui (gali būtų trijų spalvų kartoninės kortelės).
Trukmė:	10–15 min.
Eiga:	<p>Pirmame žingsnyje vedantysis paaiškina grupei, kaip viskas vyks: bus garsiai skaitomas teiginys ir žmogus, kuris mano, kad jis gali tai daryti, pakelia kortelę „TAIP“, jei ne – „NE“, jei mano, kad priklauso nuo aplinkybių, – „PRIKLAUSO“.</p> <p>Antrame žingsnyje garsiai skaitomi teiginiai, iliustruojantys ES pripažįstamas teises, laisves ir principus, pavyzdžiui:</p> <ul style="list-style-type: none"> • būdamas ES pilietis aš laisvai galiu reikšti savo įsitikinimus; • aš galiu dalyvauti sprendžiant savo mokymosi reikalus; • aš galiu ieškoti darbo bet kurioje ES šalyje; • aš galiu praktikuoti bet kokią religiją; • aš galiu naudotis nemokamomis įdarbinimo tarnybų paslaugomis; • aš galiu balsuoti renkant Europos Parlamentą; • aš galiu laisvai judėti ir apsigyventi kitose ES šalyse. <p>Trečiame žingsnyje dalyviai kviečiami trumpai pasidalyti konkrečiais pavyzdžiais iš gyvenimo apie ES pripažįstamas ir žmonių praktikuojamas teises, laisves ir principus (pavyzdžiai iš dalyvių, jų šeimų ir artimųjų gyvenimo, žiniasklaidos). Esminiai klausimas: o kaip yra iš tikrųjų; kiek teisės, laisvės ir principai realizuojami praktiškai Lietuvoje; kurios iš teisių, laisvių ir principų labiausiai / mažiausiai realizuotos Lietuvoje ir kodėl; koks mūsų vaidmuo, kad ES teisės ir laisvės būtų gerbiamos ir realizuojamos Lietuvoje ir ES.</p>
Pastabos vadovui:	Teiginius galima parinkti, atsižvelgiant į norimą turinį. Nuoroda į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją . Palyginti save su kitu jaunu europiečiu galime šioje svetainėje .

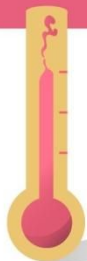
Pavadinimas:	„Mobilumo karštinė“
Tipas:	Įvadui / pabaigai
Tikslas:	Pradėti / užbaigti užsiėmimą, įsivertinant pasiruošimą ir norą įsitraukti į tarptautines mobilumo veiklas.
Grupės dydis:	15–30 dalyvių
Erdvė ir priemonės:	Erdvė nėra svarbi
Trukmė:	5–10 min.
Eiga:	<p>Pirmame žingsnyje vedantysis išdalija atspausdintus „Mobilumo karštinės“ lapus, kurių vienoje pusėje yra galimybė įsivertinti pasirengimą tarptautinėms mobilumo veikloms, kitoje pusėje – motyvacijos tarptautinėms veikloms testas.</p> <p>Antrame žingsnyje dalyviai įsivertina savo pasirengimą ir užsidegimą tarptautinėms veikloms.</p> <p>Trečiame žingsnyje dalyviai dalijasi atradimais ir įspūdžiais. Vedantysis vėliau gali peržvelgti motyvaciją ir pasirengimą tarptautinėms mobilumo veikloms.</p>
Pastabos vadovui:	<p>Surinkta informacija gali padėti parinkti kitų užsiėmimų temas. Jei yra galimybių ir motyvacijos, galima imtis kurti tarptautinio bendradarbiavimo galimybes.</p> <p>Čia galima rasti papildomos naudingos informacijos apie judumo galimybes: Praktinis vadovas jaunimo mainų organizatoriams. Švietimo mainų ir paramos fondo Mobilumo gidas. Susipažink, įvertink, važiuok.</p>

AR TU SERGI TARPTAUTINIŲ VEIKLŲ KARŠTINE? PASIMATUOK TEMPERATŪRĄ!

Perskaityk teiginius ir tau tinkamoje vietoje pasižymėk termometro skalėje

	VISIŠKAI NESUTINKU	NETURIU NUOMONĖS	VISIŠKAI SUTINKU
Šiuo savo gyvenimo etapu galėčiau iškart įsitraukti į tarptautines veiklas	☐	☐	☐
Kitų šalių kultūros mane žavi ir traukia	☐	☐	☐
Galėčiau lengvai surasti bendraminčių veikloms su beendraamžiais iš kitų šalių	☐	☐	☐
Įsitraukęs į tarptautines veiklas, galėčiau daryti tai, ko negaliu padaryti veikdamas čia vietoje	☐	☐	☐
Man įdomu pažiūrėti, ar galėčiau susibendrauti su beendraamžiais iš kitų šalių	☐	☐	☐
Tarptautinės veiklos būtų malonus pokytis mano gyvenime	☐	☐	☐
Tarptautinių veiklų patirtis man padėtų apsispręsti dėl ateities	☐	☐	☐
Man įdomu, ką kiti žmonės užsienio šalyse galvoja apie mus Lietuvoje	☐	☐	☐
Kultūrinių skirtumų patyrimas praplėstų mano patirtį ir akiratį	☐	☐	☐
Susidūręs su užsieniečiais, pagalvoju, o kaip būtų ilgiau pabendrauti su jais	☐	☐	☐

AR TU SERGI TARPTAUTINIŲ VEIKLŲ KARŠTINE? PASIMATUOK TEMPERATŪRĄ!

Perskaityk teiginius ir tau tinkamoje vietoje pasižymėk termometro skalėje

	VISIŠKAI NESUTINKU	NETURIU NUOMONĖS	VISIŠKAI SUTINKU
Šiuo savo gyvenimo etapu galėčiau iškart įsitraukti į tarptautines veiklas	☐	☐	☐
Kitų šalių kultūros mane žavi ir traukia	☐	☐	☐
Galėčiau lengvai surasti bendraminčių veikloms su beendraamžiais iš kitų šalių	☐	☐	☐
Įsitraukęs į tarptautines veiklas, galėčiau daryti tai, ko negaliu padaryti veikdamas čia vietoje	☐	☐	☐
Man įdomu pažiūrėti, ar galėčiau susibendrauti su beendraamžiais iš kitų šalių	☐	☐	☐
Tarptautinės veiklos būtų malonus pokytis mano gyvenime	☐	☐	☐
Tarptautinių veiklų patirtis man padėtų apsispręsti dėl ateities	☐	☐	☐
Man įdomu, ką kiti žmonės užsienio šalyse galvoja apie mus Lietuvoje	☐	☐	☐
Kultūrinių skirtumų patyrimas praplėstų mano patirtį ir akiratį	☐	☐	☐
Susidūręs su užsieniečiais, pagalvoju, o kaip būtų ilgiau pabendrauti su jais	☐	☐	☐

AR TU PASIRUOŠĘS TARPTAUTINĖMS VEIKLOMS? PASIMATUOK SAVO GEBĖJIMUS!

Perskaityk teiginius ir įsivertink savo gebėjimus duotoje skalėje:
1 - iš esmės ne; 2 - kartais; 3 - dažnai; 4 - beveik visada

Aš gerai suprantu nežodinę kalbą, gestus	1	2	3	4
Man lengva bendrauti su užsieniečiais	1	2	3	4
Aš priimu kitų nuomones net tuomet, kai jos skiriasi nuo manųjų	1	2	3	4
Aš esu atviras skirtingoms kultūrinėms tradicijoms	1	2	3	4
Man nesudėtinga išsakyti savo nuomonę grupėje	1	2	3	4
Aš galiu pasakyti tai, ką noriu, bent viena užsienio kalba	1	2	3	4
Aš realiai suvokių savo stiprybes ir silpnybes	1	2	3	4
Aš greitai prisitaikau prie kintančių aplinkybių	1	2	3	4
Lengvai įveikiu nesaugumo jausmą	1	2	3	4
Esu pasirengęs patirti ir išmokti naujų dalykų	1	2	3	4
Žinau, kaip "išgyventi" stresines situacijas	1	2	3	4
Esu pasiruošęs pažvelgti į savo veiklą iš kitos perspektyvos	1	2	3	4
Man patinka susipažinti su naujais žmonėmis iš kitų šalių	1	2	3	4
Aš nesidroviau paprašyti pagalbos nepažįstamų žmonių	1	2	3	4
Nepasiduodu, kai man nesiseka, bandau dar kartą	1	2	3	4

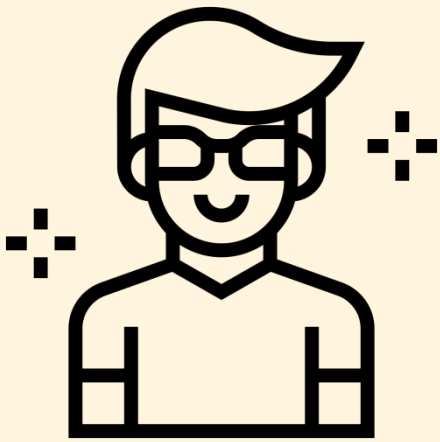
AR TU PASIRUOŠĘS TARPTAUTINĖMS VEIKLOMS? PASIMATUOK SAVO GEBĖJIMUS!

Perskaityk teiginius ir įsivertink savo gebėjimus duotoje skalėje:
1 - iš esmės ne; 2 - kartais; 3 - dažnai; 4 - beveik visada

Aš gerai suprantu nežodinę kalbą, gestus	1	2	3	4
Man lengva bendrauti su užsieniečiais	1	2	3	4
Aš priimu kitų nuomones net tuomet, kai jos skiriasi nuo manųjų	1	2	3	4
Aš esu atviras skirtingoms kultūrinėms tradicijoms	1	2	3	4
Man nesudėtinga išsakyti savo nuomonę grupėje	1	2	3	4
Aš galiu pasakyti tai, ką noriu, bent viena užsienio kalba	1	2	3	4
Aš realiai suvokių savo stiprybes ir silpnybes	1	2	3	4
Aš greitai prisitaikau prie kintančių aplinkybių	1	2	3	4
Lengvai įveikiu nesaugumo jausmą	1	2	3	4
Esu pasirengęs patirti ir išmokti naujų dalykų	1	2	3	4
Žinau, kaip "išgyventi" stresines situacijas	1	2	3	4
Esu pasiruošęs pažvelgti į savo veiklą iš kitos perspektyvos	1	2	3	4
Man patinka susipažinti su naujais žmonėmis iš kitų šalių	1	2	3	4
Aš nesidroviau paprašyti pagalbos nepažįstamų žmonių	1	2	3	4
Nepasiduodu, kai man nesiseka, bandau dar kartą	1	2	3	4

Pavadinimas:	„Vieną kartą Europoje...“
Tipas:	Pagrindinis metodas
Tikslas:	Suprasti ES remiamų mobilumo programų galimybes bei vertę ir kaip tam reikėtų pasiruošti; suprasti, kodėl ES finansuoja jaunimo mobilumo programas.
Grupės dydis:	15–30 dalyvių
Erdvė ir priemonės:	Erdvė nėra svarbi. Siūlomų žmonių sąrašas arba tapatybės kortelės (žr. pavyzdį toliau).
Trukmė:	30 min.
Eiga:	<p>Pirmame žingsnyje vedantysis išdalyja sąrašą žmonių (arba iš anksto paruoštas žmonių tapatybės korteles), kurie „pasakoja“ savo mobilumo istoriją Europoje. Vedantysis paaiškina dalyviams užduotį: dalyviai turi įsijausti į situaciją, kai jie pasirenka išvažiuoti pagal vieną iš ES finansuojamų mobilumo programų. Jie mažiausiai pusę metų turės gyventi kitoje ES šalyje. Kaip jie įsivaizduoja gyvenimą svetur?</p> <p>Antrame žingsnyje dalyviai individualiai pasirenka, kurioje ES šalyje vyksta įsivaizduojama situacija. Pagal turimą informaciją jie turi sugalvoti ir papasakoti gauto veikėjo vienos savaitės gyvenimą.</p> <p>Trečiame žingsnyje dalyviai palygina savo pasirinkimus su kitais ir, vedančiojo padedami, pasikalba apie tai:</p> <ul style="list-style-type: none"> A. kodėl jie pasirinko vieną ar kitą ES šalį mobilumui; B. kaip skyrėsi ar sutapo skirtingų žmonių pasakojamos savaitės gyvenimo istorijos; C. kurias mobilumo programas jie žino, kuriose jaunimas iš Lietuvos gali dalyvauti, o apie kurias norėtų sužinoti daugiau; D. kokią naudą jie mato pasirinkti vieną ar kitą mobilumo programą; E. kokiems dalykams svarbu pasirėngti prieš išvažiuojant pagal mobilumą programą.
Pastabos vadovui:	<p>Nuorodos apie skirtingas programas: „Erasmus jauniems verslininkams“: jūsų vietos kontaktinis punktas. „Erasmus+“ jaunimo sričiai; Europos solidarumo korpusas; Filmukai apie Europos solidarumo korpusą; http://www.jtba.lt/europos_savaniu_tarnyba; Tavo pirmasis EURES darbas; #DiscoverEU Interrail traukinio bilietai jaunimui; Viena diena gyvenime – pasirink savo ateitį (vaizdo įrašas anglų k.)</p>

Metodinės priemonės

„ERASMUS“ STUDIJOS

Programa „Erasmus“ leidžia studentams išvykti į užsienį studijuoti 3–12 mėn., siekiant pasisemti studijų, kalbos ir kultūros žinių. Studentams gali būti skiriama „Erasmus“ stipendija daliai jų kelionės ir pragyvenimo išlaidų padengti. Norint išvykti, reikėtų kreiptis į savo mokslo įstaigos tarptautinių programų ir ryšių skyrių.

EUROPOS SOLIDARUMO KORPUSAS

Europos solidarumo korpusas leidžia jaunimui 2–12 mėn. savanoriauti ir atlikti praktiką projektuose užsienyje. Padengiama dalis išlaidų. Tarnybos metu ugdomas pilietiškumas, solidarumas, pažįstamos kitos kultūros, stiprinama tolerancija. Norint dalyvauti, reikia registruotis internetu.

„ERASMUS“ PROFESINĖ PRAKTIKA

Profesinio mokymo institucijų mokinių, pameistrių, profesinių mokyklų absolventų darbinė praktika užsienio įmonėse ar profesinio mokymo institucijose. Praktika užsienyje trunka nuo 2 savaičių iki 12 mėnesių. Kreiptis reikia į Lietuvos profesinio mokymo institucijas ir užsienio priimančiąsias organizacijas.

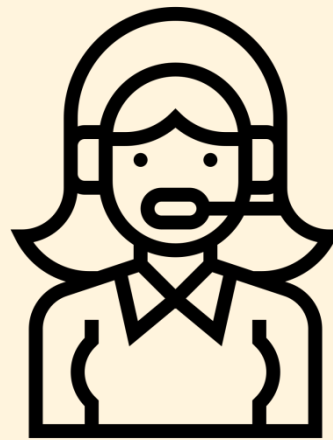
MOKYKLŲ MAINŲ PARTNERYSTĖS

Mokyklų mainų partnerystės projektais siekiama remti mokyklų gerosios praktikos mainus, suteikti galimybę plėtoti mokymo metodus ir jais dalytis. Partnerystės metu gali vykti trumpalaikiai (nuo 3 dienų iki 2 mėn.) ir ilgalaikiai mokinių mobilumai (nuo 2 iki 12 mėn.).

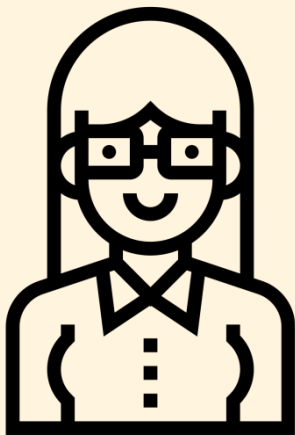
„ERASMUS“ JAUNIESIEMS VERSLININKAMS

Pagal programą „Erasmus jaunesiems verslininkams“ teikiama finansinė parama norintiems 1–6 mėn. dirbti mažos ar vidutinės įmonės savininku kitoje ES šalyje. Nauda dalyviams – mokymasis darbo vietoje, galimybė pagerinti savo naujos įmonės padėtį, atsivėrusios rinkos, nauji verslo partneriai.

„ERASMUS“ PRAKTIKA

„Erasmus“ praktika leidžia aukštojo mokslo programose studijuojantiems ar ką tik studijas baigusiems jaunuoliams atlikti praktiką užsienio įmonėje ar organizacijoje. Praktika gali trukti nuo 2 iki 12 mėnesių. Praktikos išlaidoms padengti gali būti skiriama stipendija. Reikia kreiptis į savo aukštojo mokslo instituciją.

PIRMAS „EURES“ DARBAS

Tavo pirmasis EURES darbas – projektas, kuris padeda jaunimui rasti bent šešiams mėnesiams darbą kitose ES šalyse ir skiria pinigų įsidarbinti užsienyje. Pagal projektą skiriama parama ieškant tinkamo darbo ir įsidarbinant kitoje ES šalyje, padengiamos išlaidos, patiriamos vykstant į darbo pokalbį ir (arba) persikeliant dėl naujo darbo į užsienį. Kreiptis reikia į „EURES Lietuva“.

„ERASMUS“ PASKOLA MAGISTRANTŪROS STUDIJOMS

Veikla, skirta studentams, norintiems gauti paskolą magistrantūros studijoms, vykstančioms ne jo gyvenamoje Europos šalyje, kurioje įgijo bakalauro kvalifikaciją. Paskolas lengvatinėmis sąlygomis teikia patvirtinti nacionaliniai bankai arba studentų paskolų agentūros. Suma – 12–18 000 Eur.

Pavadinimas:	„ES mobilumo ekspertai“
Tipas:	Darbas grupelėse
Tikslas:	Susipažinti su jaunimui skirtomis ES mobilumo programomis.
Grupės dydis:	15–30 dalyvių
Erdvė ir priemonės:	Pakankamai erdvės kelioms grupelėms dirbti atskirai. Bendra erdvė rezultatų pristatymui. Informacinė medžiaga apie skirtingas mobilumo programas.
Trukmė:	30 min.
Eiga:	<p>Pirmame žingsnyje vedantysis padalija dalyvių grupę į mažesnes grupes. Kiekviena grupelė gauna medžiagos apie vieną iš mobilumo programų. Grupelių užduotis – surinkti ir pristatyti pagrindinę informaciją apie konkrečią mobilumo programą.</p> <p>Antrame žingsnyje dalyviai mažose grupelėse gilinasi į turimą informaciją ir ant popieriaus lapo paruošia pristatymą. Kitoms grupelėms jie turi pateikti tokią informaciją apie programą: a) kokiems žmonėms skirta programa; b) apie ką ši programa; c) pagrindiniai skaičiai; 3) nuo ko pradėti.</p> <p>Trečiame žingsnyje visos grupelės pristato rezultatus. Jei reikia, informacija patikslinama. Likus laiko ir esant susidomėjimui, vedantysis gali paklausti dalyvių, kuri programa jiems atrodo įdomiausia, aktualiusia ir paprasčiausia.</p>
Pastabos vadovui:	<p>Nuorodos apie skirtingas programas:</p> <p>„Erasmus jauniems verslininkams“: jūsų vietos kontaktinis punktas.</p> <p>„Erasmus+“ jaunimo sričiai;</p> <p>Europos solidarumo korpusas;</p> <p>Filmukai apie Europos solidarumo korpusą;</p> <p>http://www.jtba.lt/europos_savanoriu_tarnyba;</p> <p>Tavo pirmasis EURES darbas;</p> <p>#DiscoverEU Interrail traukinio bilietai jaunimui;</p>

Pavadinimas:	„Eurotinklas“
Tipas:	Pabaigai
Tikslas:	Įtvirtinti žinias apie europinius tinklus, įgyvendinančius jaunimui skirtas ES mobilumo programas.
Grupės dydis:	15–30 dalyvių
Erdvė ir priemonės:	Erdvė, kuri leidžia dalyviams sustojus ratu vieni kitiems permesti išsivyniojantį siūlą kamuolį.
Trukmė:	5 min.
Eiga:	<p>Pirmame žingsnyje vedantysis paprašo dalyvių vieni kitiems permesti išsivyniojantį siūlą kamuolį. Permesdamas siūlą dalyvis turi pasakyti, kokia bent viena mobilumo galimybe jis realiai gali (norėtų) pasinaudoti.</p> <p>Antrame žingsnyje, kai visi dalyviai laikosi už išvynioto siūlo, vedantysis paprašo jų įsivaizduoti, kad kiekvienas jų yra skirtinga šalis. Kiekvienoje šalyje yra organizacija ar institucija, kuri įgyvendina ar kuruoja ES mobilumo programas ar kitas mobilumo priemones (pvz., agentūrų tinklą „Veiklus jaunimas“, tinklą „Eurodesk“, įsidarbinimo tinklą EURES).</p> <p>Trečiame žingsnyje užsiėmimas pabaigiamas vedančiajam paaiškinant, kad daugelis mobilumo programų turi savo biurus ES šalyse, kurie tarpusavyje susiję, keičiasi informacija, bendrai įgyvendina programas. Todėl norint nuo kažko pradėti, pirmiausia reikėtų kreiptis į Lietuvoje veikiančią konkrečios programos biurą.</p>
Pastabos vadovui:	<p>Galima pasiruošti korteles su programų logotipais ir kalbant apie konkretų pavyzdį užkabinti jas ant sukurto tinklo.</p> <p>Tinklas „Eurodesk Lietuva“ teikia informaciją apie galimybes jaunimui: http://www.zinauviska.lt.</p>

Pavadinimas:	„Bingo bilietas“
Tipas:	Įvadui / pabaigai
Tikslas:	Užbaigti užsiėmimą, išsakant norus tarptautiniam jaunimo bendradarbiavimui ateityje.
Grupės dydis:	15–30 dalyvių
Erdvė ir priemonės:	Erdvė nėra svarbi. Gerai, jei yra galimybė „Bingo“ bilietus sukabinti vienoje vietoje.
Trukmė:	5-10 min.
Eiga:	<p>Pirmame žingsnyje vedantysis išdalyja atspausdintus „Bingo“ bilietus, kurio vienoje pusėje yra surašytos Europos šalys, kitoje pusėje – įvairios temos.</p> <p>Antrame žingsnyje dalyviai pasižymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tris šalis, iš kurių norėtų susipažinti su bendraamžiais ir pabendrauti rūpimomis temomis; • tris temas, kuriomis norėtų pabendrauti su bendraamžiais iš kitų šalių. <p>Trečiame žingsnyje dalyviai sukabina „Bingo“ bilietus vienoje vietoje. Vedantysis vėliau gali peržvelgti norus ir pasiūlyti tolimesnes veiklas tarptautinio bendradarbiavimo plėtojimui.</p>
Pastabos vadovui:	<p>Surinkta informacija gali padėti parinkti kitų užsiėmimų temas. Jei yra galimybių ir motyvacijos, galima imtis kurti tarptautinio bendradarbiavimo galimybes dominuojančiomis temomis, įtraukiant partnerius iš norimų šalių.</p> <p>Naudingos nuorodos:</p> <p>Praktinis vadovas jaunimo mainų organizatoriams;</p> <p>Švietimo mainų ir paramos fondas „Mobilumo gidas“.</p>

Metodinės priemonės

Rasite kitame puslapyje.

Pažymėk 3, tau idomiausias temas, kuriose norėtumei veiklos su bendraamžiais iš kitų šalių.

Europos pažinimas	Lyčių lygybė	Mažumos	Sportas ir aktyvi veikla
Tarpreliginis dialogas	Negalia	Miesto/Kaimo gyvenimas	Sveika gyvensena
Antidiskriminacija	Laisvalaikio veiklos	Jaunimo dalyvavimas	Aplinkosauga
Menas ir kultūra	Nediskriminacija dėl lytinės orientacijos	Žiniasklaida ir komunikacija	?

• GALIMYBĖS JAUNIMUI

BINGO!

Pažymėk 3, tau idomiausias temas, kuriose norėtumei veiklos su bendraamžiais iš kitų šalių.

Europos pažinimas	Lyčių lygybė	Mažumos	Sportas ir aktyvi veikla
Tarpreliginis dialogas	Negalia	Miesto/Kaimo gyvenimas	Sveika gyvensena
Antidiskriminacija	Laisvalaikio veiklos	Jaunimo dalyvavimas	Aplinkosauga
Menas ir kultūra	Nediskriminacija dėl lytinės orientacijos	Žiniasklaida ir komunikacija	?

• GALIMYBĖS JAUNIMUI

BINGO!

Pažymėk 3, tau idomiausias temas, kuriose norėtumei veiklos su bendraamžiais iš kitų šalių.

Europos pažinimas	Lyčių lygybė	Mažumos	Sportas ir aktyvi veikla
Tarpreliginis dialogas	Negalia	Miesto/Kaimo gyvenimas	Sveika gyvensena
Antidiskriminacija	Laisvalaikio veiklos	Jaunimo dalyvavimas	Aplinkosauga
Menas ir kultūra	Nediskriminacija dėl lytinės orientacijos	Žiniasklaida ir komunikacija	?

• GALIMYBĖS JAUNIMUI

BINGO!

Pažymėk 3, tau idomiausias temas, kuriose norėtumei veiklos su bendraamžiais iš kitų šalių.

Europos pažinimas	Lyčių lygybė	Mažumos	Sportas ir aktyvi veikla
Tarpreliginis dialogas	Negalia	Miesto/Kaimo gyvenimas	Sveika gyvensena
Antidiskriminacija	Laisvalaikio veiklos	Jaunimo dalyvavimas	Aplinkosauga
Menas ir kultūra	Nediskriminacija dėl lytinės orientacijos	Žiniasklaida ir komunikacija	?

• GALIMYBĖS JAUNIMUI

BINGO!

BINGO!

• GALIMYBĒS JAUNIMU •

Airija	Bulgarija	Islandija	Latvija	Norvegija	Slovākija	Ukraina
Armēnija	Čekija	Ispanija	Lenkija	Olandija	Slovēnija	Vengrija
Austrija	Danija	Itālija	Lichtenšteinass	Portugālija	Suomija	Vokietija
Azerbaidžanas	Estija	Jungtinē Karalistē	Liuksemburgas	Prancūzija	Švedija	?
Baltarusija	Griekija	Kipras	Malta	Rumunija	Šveicarija	?
Belģija	Gruzija	Kroatija	Moldova	Rusija	Turkija	?

Pazīmēk īs kuriu 3 šāliu labiausiai norētumei susipažinti ir pabendrāuti su ten gyvenanciass bendrāamziass.

BINGO!

• GALIMYBĒS JAUNIMU •

Airija	Bulgarija	Islandija	Latvija	Norvegija	Slovākija	Ukraina
Armēnija	Čekija	Ispanija	Lenkija	Olandija	Slovēnija	Vengrija
Austrija	Danija	Itālija	Lichtenšteinass	Portugālija	Suomija	Vokietija
Azerbaidžanas	Estija	Jungtinē Karalistē	Liuksemburgas	Prancūzija	Švedija	?
Baltarusija	Griekija	Kipras	Malta	Rumunija	Šveicarija	?
Belģija	Gruzija	Kroatija	Moldova	Rusija	Turkija	?

Pazīmēk īs kuriu 3 šāliu labiausiai norētumei susipažinti ir pabendrāuti su ten gyvenanciass bendrāamziass.

BINGO!

• GALIMYBĒS JAUNIMU •

Airija	Bulgarija	Islandija	Latvija	Norvegija	Slovākija	Ukraina
Armēnija	Čekija	Ispanija	Lenkija	Olandija	Slovēnija	Vengrija
Austrija	Danija	Itālija	Lichtenšteinass	Portugālija	Suomija	Vokietija
Azerbaidžanas	Estija	Jungtinē Karalistē	Liuksemburgas	Prancūzija	Švedija	?
Baltarusija	Griekija	Kipras	Malta	Rumunija	Šveicarija	?
Belģija	Gruzija	Kroatija	Moldova	Rusija	Turkija	?

Pazīmēk īs kuriu 3 šāliu labiausiai norētumei susipažinti ir pabendrāuti su ten gyvenanciass bendrāamziass.

BINGO!

• GALIMYBĒS JAUNIMU •

Airija	Bulgarija	Islandija	Latvija	Norvegija	Slovākija	Ukraina
Armēnija	Čekija	Ispanija	Lenkija	Olandija	Slovēnija	Vengrija
Austrija	Danija	Itālija	Lichtenšteinass	Portugālija	Suomija	Vokietija
Azerbaidžanas	Estija	Jungtinē Karalistē	Liuksemburgas	Prancūzija	Švedija	?
Baltarusija	Griekija	Kipras	Malta	Rumunija	Šveicarija	?
Belģija	Gruzija	Kroatija	Moldova	Rusija	Turkija	?

Pazīmēk īs kuriu 3 šāliu labiausiai norētumei susipažinti ir pabendrāuti su ten gyvenanciass bendrāamziass.